

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos példát sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási példát sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 557.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, január 27.

Mai számunk főbb közleményei:

- A mosdató szerencsén.
- A bizonytalanság napjai.
- Borowska asszony bűnpöre.
- A képviselőjelölt mint pénzgáros.
- Fechtig báró az alkohol örültje.
- Különös válopörök.
- Elvált asszonyok.
- Az üstökös a színpaden.
- Tarkaságok.

A magyar szkupstina.

Arad, január 26.

Khuen-Héderváry, aki a körülményekhez képest meglehetősen szerencsével evez a politikai vizeken, ma szinte közel jutott a rokonszenv szigetéhez. A miniszterelnököt az a kedvesség érte, hogy Polónyi Géza a parlamentben nekirohant s vele szemben az alkotmányosságot védte. Az alkotmány sokkal szomorubb napokat él, hogy sem ezt a sorsot megérdemelte volna: azt, hogy egy sorba jusson mindazokkal, akiket Polónyi bűnügyi és politikai praksziséban védett és védeni szokott. Tisztán áll ugyan a szándék, amely a szomorú híru volt pecsét-ört vezette. A válságnak zavarosát használta föl most, hogy a multnak emlékei után ismét szerepelhessen, s hogy a szégyenpadról előrebujva, a politikai aktivitás nyílt mezején állhasson. És mégis, kísértésbe jut az ember: vajjon nem Hé-

derváry, — a kit egy vesztegetési aférbe valaha már belekeverték, — bérelte-e föl Polónyit, hogy ezzel a szerepléssel neki hasznára legyen?

A mit elmondott, szinte mellékes. Csoda lett volna, ha nem leleplezéseket lobogtatott volna. U, a kiról már igazán nincs mit leleplezni, még mindig tart az irattáskájában néhány titkot azokból az idókból, a mikor a koalíciós kabinetnek tagja volt. Azt bünt, a melyet Wekerle, Andrássy és Kossuth követtek el az által, hogy Polónyi Gézát a kabinetbe fogadták, senkise torolta meg jobban, mint Polónyi. Igaz, hogy az ő vádjai dicséretet jelentenek, de mégis szomorú a közállapotokra, hogy benne a kabinettitkok letéteményesét kell tekinteni. S ő szenvedélylyel, kéjjel hadakozik ezekkel a titkokkal, annak az embernek fölényével, akinek ugysem lehet már ártani.

S ezért Polónyi mai beszéde elszomorítottabb, siralmasabb eseménye a politikának meg a többség ellenére vállalkozó, s vállalkozásában kilátástalan kormányának. Nemzeti felzudulást, amely az ország akaratával ellenkező kormányalakítással szemben a sarkára áll, a mely tiltakozást jelent az erőszakos kormányzás kísérlete vagy gondolata ellen, — ne a Polónyi Gézák képviseljenek. Mert a harc alatt a szegénylegények kegyelmet és szabadságot kapnak, ha az ellenség ellen harcba

állanak; de a szegénylegényeket még se állítják a vezéri sorba, a tábornokok közé. S ha még harcot, a komoly küzdelemnek részét jelentette volna az, a mit ma cselekedet. Nem volt az más, mint vénasszonykodás, a politikai pletykák kanalizása, s annak szinte méltó háttére volt a nyelvtöltögetés, káromkodás, a miben ma a parlament egy része kedvét lelte. Már nem is kívánunk ugynevezett nivót, ugynevezett méltóságot ettől a parlamenttől; de utolsó heteiben megbecsülhetné magát, s a legkomolyabb helyzetben ahhoz mért, komoly erőssel és harcmóddal álljon a küzdő vonalba.

De a nemzeti felzudulásnak, a tiltakozásnak erejét az adhatná meg, ha a parlament mögött az egész ország hangulata, együttérzése bontana falat s arról ezerszeres hanggal verődne vissza a politikusok szava. Ezt az együttérzést sehol se látjuk. Ha csak botrányt nem vár: közömbös a nép s az intelligens közönség a politika iránt. A választás izgalmi szinte a közelében hullámszanak már és mégis fásult s megindulás nélkül hallja, fogadja, ami a Házban történik. Mit is vegyen komolyan: azt, hogy Khuen-Héderváry a többségalakítás csodájában bizik, vagy azt, hogy Polónyi Géza a politikai becsület meghatalmazottjaként szónokol?

A kis kadét halála.

— Egy haditengerész naplójából. —

Irta: Horváth Rezső.

Éjjel volt. Borzalmas fönsséggel sötételt a nyílt, messzeterjedő tenger s végtelenül hatalmas teste kényelmesen nyújtózkodott el. Hullámai alig pár órája még harsogva tomboltak és dörögve rohantak egyre-másra; szinte megostromolni akarták az eget. Vad hóra kavarta föl a nyugodt víz sötéték tükrét, fehérén villogó habtarajokat vonva rajta keresztül-kasul s az egetostromló morajlás és dörgés megremegtette a legbátrabb ember szívét is, aki megbirta állni a fedélzet deszkáját.

Künn az ór elnyújtott, előírászerű kiáltása hallatszlik:

— Alles wohl!

De ez a hang is olyan mélabus, olyan szomoruan hangzik most, mint az a csobogás, a mely az apró hullámok zenélése, amint a hajó oldalához ütődnek, nem azért most már, hogy megdobálják, örvénybesodorják, hanem, hogy elringassák habtestükön, lágyan, szeretetteljesen. Az ór hangja végigszáll a nagy vizen; itt-ott beleakad egy-egy eltévedt szelícskébe s aztán annyival gyengébb, annyival erőtlenebb lesz a hang, de azért mégis odaér végső céljához: az inspekciós tiszt füléhez, aki ezzel tudomásul veszi, hogy az ór ébren van.

A hajó mélyéből sejtelmes, vad zokogás hangzik föl... El-elcsukló, erős sirás... Itt,

ahol nincsenek nők, vadul markol az emberi szívbe a sirás és iszonyuan rázza meg azt ez a gondolat: itt férfiak sirnak!... Aztán lassan-lassan ismét beáll az előbbi esőnd; a sirás fokozatonként elgyöngül, halkabb lesz, míg végre teljesen elhal, elenyészik. Az ember azt hinné, hogy elaludt a zokogó ember s megnyugodva gondol másra, hogy felejtse a sötét éjszaka esőndjében fölhangzott zokogást. De ugyanakkor erős léptek alatt kezd döngeni a fedélzet padlója s fehérbe öltözött, hatalmas alakok — amolyan ciklops-félék — bujnak elő a lámpa fénykörébe. Az arcuk még vörösa, a szemük még nedves az előbbi sirástól. És ekkor megremeg az egész emberi test és belemarkol valami goromba, valami névtelen fájdalom a szívbe, hogy csaknem könnyeket facsar s utána az egész test összerándul... Nagy bajnak kellett ott történni, ahol Poseidon fiaí sirnak!... Aztán akkor fáj még csak igazán a szív, amikor a fehér ruhás titánoknak egyike odatámaszkodik a hajó hideg vaskorlátjához, aláhajol és elkezd énekelni: lágyan, tele szerelemmel, sejtéssel, a gyönyörű barcarolát, a sorrentói tengerész bucsuzóját és bucsuztat... Hisz itt is bucsuztatni kell valakit... valakit, akinek ez volt a kedvenc nótája; hadd hallja ma még utoljára, hadd öleljék körül kedves orcáját a méla akkordok, holnap már ugysem lehet benne része, mert elnyeli az idegen föld temetőjének tátongó sirja...

Akik így eléneklik a sötét éjszakában az ő kedvenc dalát, azok mind szerették, azok

mind rajongói voltak, azok mind sirtak az imént... Azok mind fájó szívvel gondolnak vissza azokra a szép napokra, amelyeken kevés öröm volt, de annál több küzdelem, bánat és szenvedés. Azok mind emlékezni fognak rája, ameddig az emberi emlékezet határai tartanak.

És aztán, amikor befejeződött az ének, a legény hirtelen felegyenesedett, az arcára vad kifejezés ült ki, felemelt öklével megfenyegette a vizet s fölhangzott az éjszakában a legréme- sebb átok: a tengerész káromlása:

— Mare!... Maledetto de un cane!... Il porco!...

S aztán hangzottak a vad, borzalmas szitkok, amelyeknek mindegyike a tengert illetve s amelyeknek mindegyikére az nem felelt egyebet, mint susogást... susogást...

Igy történt a szerencsétlenség:

Eget megostromló bórában bukdácsoltelőre a sötétszürke szörny, a kolosszális „Habsburg”. Oriási teste csakugy megbukdácsolt, csakugy megdobálódott, táncolt a tünk, mint a mellette szorosan kitarító, folyton kürtölő kis torpedó romboló, a „Satellit”-e. Az emberi technika egyik legimpozánsabb műve, a hadihajó, nem birt az elemekkel megküzdeni és szégyenteljesen vonult vissza, hogy a szörnyű hullámszan ellen valami biztos révet keressen. A fedélzet katonái, a viharálló deckmatrózok, mind leverettek már a lábukról és senki se vette már hasznukat. Az emberi szervezet föl-

A mosdató szerecsen.

A képviselőház ülése.

írásvári tudósítás.

Budapest, január 26.

Ma erős kritikában részesítették a képviselőházban a Khuen-kormányt. Polónyi Géza csaknem az egész ülést kibeszélte és hosszújárata szónoklatában megrajzolta Khuen-Héderváry gróf egész politikai jellemrajzát. Héderváry gróf szerencsétlen vállalkozását senkise akarja enyhíteni, hiszen nemsokára a nemzet maga lesz az, amely ítéletet fog mondani a fölött: helyesen cselekedett-e a gróf, amikor a korona parancsát követve kormányzásra vállalkozott — párt nélkül. De azt mindenki komikusnak találja, hogy Polónyi Géza vállalkozik a nagy mosdató szerepére. Ő, aki még Schönberger Róza segédelmét is igénybe vette, csak hogy hatalomhoz jusson s akinek nem egészen hófehér ügyvédi tevékenysége miatt kellett zokogva megválni a bársonyszéktől; talán mérsékelni kellett volna magát a súlyos jelzők használatánál.

Rakovszky István nem egyszer ilyen közbeiktással próbálta meggyöngyíteni a politikai fiskális érveit:

- A szerecsen mosdat!
- Mi lesz Schönberger Rózával?
- Az alsósözoknya-politika hőse!

Azonban el kell ismerni, hogy a kormány dühös ellenségei folyton segítségére voltak Polónyinak és például a szörnyű haragu ifjabb Madarász József ilyen kiáltásokkal traktálta Khuen grófot:

- Akasztófára való gazember!

Amikor ezért az elnök rendreutasította, dühösen felelt az ifjú Madarász:

- Még egyszer gazember!

Serényi Béla ellen az ifjabb honatyák nagyon fölzudultak, amiért az néhány pillanatra a képviselők padjába ült:

— Takarodjék onnét! A császár arra nem adhat megbízatást, hogy a képviselők helyére üljön. Ott csak a nép bizalmából foglalhat helyet!

Ha még megemlítjük, hogy a Ház folyosóján Wekerle és Polónyi között inkább vidám, mint veszedelmes nézeteltérés támadt, akkor

teljesen kimerítettük a parlamenti ülés mai, nem egészen szalonképes krónikáját.

A képviselőház mai üléséről, amelyet a szerb szkupstina méltán megirigyelhetne velünk, itt következik részletes tudósításunk:

Gál Sándor elnök az ülést megnyitja. A jegyzőkönyvet hitelesítik.

Dudits Endre jegyző olvassa a bejegyzett interpellációkat.

Elnök javasolja, hogy az interpellációkra félkettőkor térjenek át. (Helyeslés.)

(A bizalmatlanság.)

Polónyi Géza: Mennyi támadás történt a nemzet alkotmánya ellen a királyi hatalom növelése céljából. Ez a nemzet mindig királyhű volt s mit kapott a hűségéért?

Endrey Gyula: Granicsárokat, hogy üssön beléjük a menykő!

Elnök csenget.

Polónyi Géza: Az ischli klauzulával ennek a kormánynak tagja akarta a nemzetet örökre Ausztria gyarmatává tenni. A chlopy-i parancsot a mostani miniszterelnök idejében adta ki a király. És ez a kormány most is ennek a császári parancsnak végrehajtása céljából jött. (Zajos helyeslés.) A bosnyák annexió által szerzett nemzetközi dicsőséget is a nemzet letörésére akarják fordítani s most még a gazdasági önállósághoz való törvényes jogukat is el akarják kobozni a királyi vétó alakjában. (Helyeslés.) Ez a kormány nemcsak a jelenlegi visszavonást képviseli, nemcsak a jelenlegi királyi aratot akarja érvényesíteni, hanem a jövőbeni királyt is, hogy örökké lehetetlenné tegye a nemzet és a korona között a kibékítést. A trializmus hirdetésével a magyar szent korona birodalmának részeit akarják elszakítani. A bank kérdés ma már alkotmányjogi kérdéssé lett. (Helyeslés.) A nemzet függetlenségének legjobb bizonyítéka az önálló pénz; amíg nekünk saját pénzünk nincs, mi csak Ausztria-Magyarország, vagy rövidebben Ausztria maradunk. (Elnök helyeslés.) A katonai kérdésekben a kilences bizottsági programján áll a kormány, amelyet pedig már akkor nem fogadott el a nemzet. Hivatkozik a 67-iki törvényekre, amelyekből kimutatja a nemzet követeléseinek jogosultságát. A kartellbank alapján indultak meg a tárgyalások s ebben az egész kormány szolidaritásban volt. Az osztrák kormány megakadályozta ezt s így lehetetlenné tette nálunk a béke biztosítását. Még a királyi adott szóval biztosított feltételeket sem teljesítik. (Zajos helyeslés.) A császár azt mondja, hogy jogotok lehet hozzá, de én mégsem adom meg nektek. (Elnök tetszés.) Ha mégis megakarjuk valósítani törvényes jogainkat, a császár szembe száll velünk. (Zaj.)

(Andrássy ellen.)

Beszél a kvótaemelésről, amelynek ellenében fenntartott a bankkérdésben a szabadkéz. Ezt a megvásárolt jogot sikkasztják most el. (Helyeslés.) Voltak azonban már akkor olyanok a kormányban, akik az önálló bank föllátása ellen dolgoztak. (Zaj.)

Endrey Gyula: Hol van most Andrássy? (Zaj)

Polónyi Géza: Hogyan járulhattak akkor a nemzet megterheléséhez olyasmért, amit ők károsnak tartottak? (Zajos tetszés.) Most pedig azt mondják a hatvanhetesek, hogy azt kell hirdetni, hogy nem engedi a király.

László László: Miért szavazta meg a többség a kvótát. (Nagy zaj.)

Fölkialtások: Becsaptak bennünket! Leszkay Gyula: Nem is tudja, miről van szó! (Folytonos zaj.)

Felkiáltások: Andrássyék esáltak! Szmeccsányi György: Már megint egymás ellen törtök! (Zaj.)

Polónyi Géza: Aktákat fog felolvasni, amelyekből ki fog derülni, hogy melyik párt tartotta meg a hűséget. 1906. áprilisban a vezérőrbizottság feliratot intézett a királyhoz, amelyre az akkori kormány azt felelte, hogy most már csak egy katonai részletkérdésben van nézeteltérés s hogy a király hajlandó a többség föltételeit elfogadni s a nemzetnek belügyeiben, gazdasági téren szabad keze van. A vezérőrbizottság fővezérlete ekkor olyan válaszban állapodott meg, amelynek egyik pontja ez volt: az önálló bank föllátandó. Ehhez akkor Andrássy Gyula, Apponyi Albert és Zichy János is hozzájárultak. De létrejött a teljes megegyezés még a sorrendre nézve is. 1906. februárjában a király előtt Andrássy a vezérőrbizottság megbízásából kijelentette, hogy a koalíció munkaprogramjának gazdasági része, amelyet a király elfogad, tényleg megvalósítandó. Vámezövevetséget Ausztriával nem köt, csak szerződést, a magyar vámtarifát beiktatja, a külállamokkal önállóan köti meg a szerződéseket, a valuta rendezését és az önálló magyar bank rendezését sürögösen munkába veszi. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Hol van Andrássy? Polónyi Géza: Az előbbi haladéktalanul, az utóbbi pedig a törvényben megengedett legrövidebb idő alatt. (Mozgás, zaj.) Ezt a szerződést, amelyhez hozzájárult Andrássy, köteleessége lett volna betartani. (Helyeslés.) Ez a politikai becsület kérdése. (Zajos tetszés.)

Felkiáltások: Ezt nem gyónta meg Andrássy!

Markos Gyula: Ezért nem is kap feloldozást soha! (Zaj.)

Polónyi Géza: Még a taktikai kérdésekben is létrejött a megegyezés a vezérőrbizottság-

mondta a szolgálatot és a katona — nem volt katona többé, hanem nyomoruságos, összetört váz. A kommandó-brücke korlátjánál hófehér ruhás ifju áll, akin nem tudott urrá lenni a betegség, aki férfi maradt a legnagyobb tombolás közepette is és aki nem vesztette el a lélekjelenlétét a vezér- és parancsoló nélküli hajósörnyetegen.

Göröcsösen szorongatta erős kezében a rekedthangu ködtülök zsinórját, amelyet szabályos időközökben hosszasan meghuzott. És az alatt, amíg a tülökből ömlött a harsogó szózat, a figyelmeztetés a veszedelemre, nem fogta be a fülét, nem vágott kényszeredett arcot, mert nem felejtkezett el a sok száz ember életéről sem.

A kürt folyvást adta a hangot és az emberföltött munka gyümölcse nem váratott magára sokáig: a távolban hirtelen erős fény csillámlott föl, a parti kikötő világítótoronyának fénykévéje. Majd rakéta szökken a magasba s aztán gyors egymásutánban egynéhány ágyulövés következett...

A kikötő közel volt ... észrevettek bennünket ... a hajó meg volt mentve ...

... De az a kadét, a ki erős, férfi maradt az egetstromló viharban, aki a köteleesség-érzetén egyéni érdemeket nem engedett felülkerekedni s aki a szolgálat fontossága, előbbreválósága miatt még csak rubát sem tudott váltani, hanem a könnyű fehérruhában állotta ki a csontfagyasztó, süvítő vihart, nem menekült meg, mert testét lenyugozta a gyilkos kór,

hogy soba ki ne épüljön belőle. Ez a kadét: az aradi Tausch Jenő volt.

Akik ismertük Tausch Jenőt, mindannyian megszerették a kis kadétot. Olyan nyájas, leereszkedő, barátságos fiu volt s emellett mégis szigoruan katonás tartásában és modorában.

Aradi fiu volt. Lelke vágya már az iskola kemény padjából a tenger felé vonzotta. Már ifju szívében föltámadt a szeretet a tenger iránt s elhatározás érelődött meg benne, hogy ha a sors megengedi, a tengeren fogja leélni életét, osztozva a tengerésznek minden örömben, jókedvben, minden szenvedésében és fájdalomában. És a sors a kegyeltjei közé vette őt: merész álma megvalósult.

Izonyu kinok közepette, ayugtalanul hanykolódott a hajószoza függőágyában a kis kadét. A betegség laza tűzpirosra festette halványszínű arcát s néha-néha nehéz kinok torzították el azt.

Rövid volt a küzdelme. A rideg halál hamar elbánt a vasakaratu ifjuval ... Mellette gunnyaszt két Schiffsjunge, a kis kadét legkedvesebb matrőzai, akikkel szabad idejében szívesen elszórakozott. A két fiu most kisirt szemekkel, sirástól vörös arccal mered a kedves tiszt vonásaiba s vele éreznek ugyazólván, amikor a kin egyet-egyet ránt annak testén. Eltorzult arca aztán egyezzerre kisimul, a dult vonások hirtelen kiegyenesednek és a melle hevesebben emelkedik föl és alá ... És hirtelen hörögve tör elő a szaggatott sóhaj, miközben boldogan mosolyog:

— Hazámba... Frida... Aradon... De a vége már csak erős, fojtogató köhögés...

A két Schiffsjunge érthetetlenül bámul egymásra; ők nem értenek ezen a nyelven. Aztán az egyik nagy hirtelen fölugrik és gyorsan kirohan a korridorba... Nem tudja nézni... ugy fáj neki ura vergődése... Az pedig összeesve roskad vissza a párnái közé és összekulcsolja kezeit a mellén. Erzi, hogy végperce közeleg.

Lehunyja szeméit, azokat a szemeket, amelyeket már nem fog többé a tengeren végighordozhatni s amelyeknek bűbája sok leány szívét megejtette... Melle lassan emelkedik, sípolni kezd...

...Es ebben a pillanatban a sötét éjszakában hirtelen fölhangzik a stewart-ordinánc száraz, monoton éneklőhangja, a mint jelzi, hogy ébren van és haranggal üti hozzá az órák számát:

— Alles wohl! ... A beteg szeméi fölragyognak, melle lázasan piheg és boldog mosoly ömlik el orcáin... amely ott fagyott meg...

Es a hang, amely el sem szállott még, hanem lassan lassan röppent tova a nagy víz fölött lengő szellők valamelyikén, hosszán elnyujtva hangzott, amint vitte-vitte magával a kis kadétnak sokat szenvedett, sokat szeretett, ifju lelkét, föl a magasba, a Mindenható elé, hogy jelentse erőcs, férfias, parancsoláshoz szokott hangján:

— Alles wohl! ...

ban, s a királyhoz ezt is Andrassy vitte. Mi beváltjuk ígéretünket Andrassyval szemben is. A választási törvény megalkotásáig a katonai kérdéseket nem tárgyaljuk, de a bankkérdést eleikkasztani nem engedjük. (Tetszés.) Ezek történelmi előzmények, amelyek alapján kell eldönteni azt a kérdést, hogy lehetünk-e bizalommal olyan kormány iránt, amely a királyi vétót hozza. (Zajos helyeslés.) Öt perc szünetet kér.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök újra megnyitja az ülést.

(A királyi vétó.)

Polónyi Géza: Rátér a királyi vétó kérdésére. 1909. áprilisában konstetálta a minisztérium, hogy a bankkérdésben szolidaritás nincs. Akkor voltak a királyi kiballatások, amelyek után Kossuth Ferenc bejelentette a pártban, hogy az önálló bank föllállítása leküzdhetlen akadályokba ütközik. Wekerle a Ház színe előtt is kijelentette, hogy a királynak ilyen aggályai vannak. Juliusban kinevezték újra ideiglenesen a kormányt, de már akkor publikálták, hogy a föltétel a bankkérdés kikapcsolása. Történtek is intézkedések, hogy a bank ügye idejében ne kerülhessen a Ház elé. A vétó azonban nemcsak a bankra vonatkozik, hanem a király ügy értelmezi az 1867. XII. törvényeket, hogy a monarchiának kifelé mindig egységesen kell jelentkezni és már most vétót emel az önálló vámterületnek 1917-re való felállítására ellen.

Farkasházy Zsigmond: A koporsóból is fog tiltakozni. (Zaj.)

Polónyi Géza: De vétót emelt még az Andrassy-féle program ellen is, amelyben pedig csak a századnyelv volt. Khuen azt mondja, hogy nem volt határozat, mert a képviselőház legnagyobb része nem volt jelen. Már a római jog is azt mondja, hogy a távollévők a hozzájárulók szavazataihoz számítatnak. De különben, ha az önálló bank helyett a bosnyák alkotmány költségeit szavazták volna meg, akkor is azt mondta volna Khuen, hogy a képviselőháznak csak egy része szavazta meg? (Derültetés. Helyeslés.) Szórol-szóra ugyanez történt 1877-ben a bankkérdésben, amikor szintén vétóval élt a király. Tisza Kálmán akkor a jog helyett a célszerűsége fektette a súlyt. Másodszor már nem is kísérelte meg. Most ugyan-otak a jelszavak röpködnek. Akkor még nem volt vezérőlbizottsági paktum. A királyi vétót előzetes formában sehol sem ismerik. Ha gyakorolhatik, csak a hatalmi gőg megnyilatkozása, de nem jog. (Helyeslés.) Az utólagos vétót is csak az alkotmányos miniszterelnök ellenjegyzése mellett gyakorolhatja. A francia forradalmat is a királyi hatalom túltengése idézte elő. (Zajos tetszés, taps.) A banknak van és volt többsége.

Kmety Károly: Lesz is! (Helyeslés.)

Polónyi Géza: Khuen valóságos istenkáromlást követ el, amikor ezek után azt meri mondani, hogy ő nem engedi meg a nemzet jogainak megsemmisítését. (Ugy van!) A törvény végrehajtása tárgyában pedig egyáltalában nem lehet vétó. (Ugy van!) Most az 1867. XII. t. c. 68. §-ának végrehajtásáról van szó. Ebből nem engedünk! (Helyeslés és taps.) Külön kell foglalkoznia Khuen személyével. (Zaj.)

(Khuen-Héderváry gróf.)

Ifj. Madarász: Vezessék elő a vádlottat fölényl fogva!

Polónyi: Már 1894. évben, midőn Khuen designált miniszterelnök volt, az akkori 67-es párt egyhangulag még csak be sem eresztette körébe. Ez azonban nem tartotta vissza a miniszterelnököt attól, hogy a másodizbeni kinevezésekor, újból is jelentkezék az akkori 67-es s a mai alkotmánypártnál. 1903. szept. 24-én az országgyűlést külön összehívták s dacára annak, hogy újból kinevezve nem volt, mint miniszterelnök jelent meg a t. Házban. Most, midőn kinevezve újból megjelent közöttünk, mely tisztelettel kérdelem, mely pártnak vezérlete mellett? En ezen minisztereket a porosz módszer szerint közönséges hivatalnok minisztereknek tekintem, mely csonka kabinetként jelent meg a t. Ház előtt. Helytelenitem, hogy a kormány megalakulásakor nem töltötte be az összes miniszteri tárcákat, mivel az nemcsak a miniszterelnök, hanem az ország szegénye is,

mivel feltehető, hogy nem akadt kilene olyan ember Magyarországon, kik a miniszteri kinevezésre becsülettel rászolgáltak volna. Es ennek a kormánynak a feje Héderváry...

Madarász József ifju: Gazember!

Elnök: Rendre utasítom!

Madarász: Még egyszer gazember!

Elnök: Még egyszer rendre utasítom.

Endrey Gyula: Székely Ferenc együtt dolgozott Lányival, együtt gyártották a királysértési pörököt. Ezekkel szemben kell a bizalmatlansági nyilatkozatot felfüggeszteni?

Felkiáltások: A minisztereket kell felfüggeszteni.

Polónyi Géza: Andrassy a bizalmatlanságot kijelenti, de nem szavazza meg. Nemcsak miniszteri, de képviselői felelősség is van...

Vörösmarty Béla: Es képviselői tisztesség is.

Polónyi Géza: Andrassy szerint mikor lesz aktuális a bizalom kérdése? Utal Csáky Albin grófnak egy kijelentésére, amely szerint az alkotmánypárti főispánokat újból kinevezi. Erre vár Andrassy? Az ő főispánjai olyan jók voltak, hogy változtatás nélkül Hédervárynak is jók lesznek. Foglalkozik ezután Andrassy tegnapi beszédével, amelyben kijelentette, tévedett, amidőn a múltban az indemnitást megtagadta.

Eber Antal: De négy évig élvezte ennek a tévedésének előnyeit.

Polónyi Géza: Joga van tévedését megbánni, de nincs joga bizonyítani, hogy nekünk indemnitást kell adni ennek a kormánynak. Kormányoznak ezek a nélkül is. Ha pedig ezek az urak a nélkül is tudnak kormányozni, nincs ok arra, hogy indemnitást adjunk nekik. Justh Gyula határozati javaslatát fogadom el.

Elnök tíz percre felfüggeszti az ülést.

(Kossuth határozati javaslata.)

Szünet után Kossuth Ferenc szólalt fel.

— Mivel Khuen-Héderváry — ugymond — kijelentette, hogy tudomása szerint a Ház többsége nem nyilatkozott, hogy önálló bankot akar-e. vagy közös bankot és a kérdésre világos feleletet kell adni, a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

A miniszterelnök ur kijelentette, hogy ő a közös bank alapján áll, a képviselőház ezzel szemben kimondja, hogy az önálló bank létesítését tartja egyedül az ország érdekében levőnek és annak felállításához feltétlenül ragaszkodik.

Csepány Géza bejelenti, hogy a balpárt osatlakozik Justh bizalmatlansági indítványához.

Nagy György: Kötelet érdemelnek, nem bizalmat.

Elnök: Rendre utasítom.

Felkiáltások: Eljen Nagy György.

Csepány Géza bejelenti, hogy a balpárt belépett a Justh pártba.

(Interpellációk.)

Giesswein Sándor: A mai kormányt nem tartja ugyan parlamentárisnak s el is kellene halasztani interpellációját, de a humanizmus szempontjából fel akarja hívni a figyelmét arra, hogy a nagybitsei gyufagyárban fehér-foszfórral dolgoznak a munkások és sok mérgezés történik...

Egyszerre nagy zaj támad az ülésteremben, észrevették, hogy Serényi gróf a jobb oldalon levő második padsorba ült le.

Felkiáltások: Csak a miniszteri székbe ülhet, oda ültette a császár! Képviselői székbe nincs joga ülni.

Serényi gróf visszaül helyőre.

Giesswein Sándor kérdi, hajlandó-e a kereskedelemügyi minisztérium megtiltani a gyári visszaéléseket.

Elnök kijelenti, hogy az interpellációt nem veszi tudomásul, mert interpellációt nem a minisztériumhoz, hanem csak a miniszterhez lehet intézni.

Rátkay László kijelenti, hogy interpellációt akart ma előterjeszteni, de annak elmondását akkora halasztja, amikor parlamentáris kormány lesz.

Baloghy bejelentette, hogy a mai napra bejegyzett interpellációja helyett, a legközelebbi ülés napirendje előtt fel fog szólalni.

A vitát holnap folytatják.

Az ülés fél 3 órakor ért véget.

Borowska asszony bűnpöre.

Szemle a meggyilkolt ügyvéd lakásán.

Távirati tudósítás.

Arad, január 26.

A tegnapi ülés vége felé lezajlott izgalmas jeleneteket, valamint Bakai nyílt levelét, mely Borowska Jacina asszonyt többek közt azzal is vádolja, hogy bizalmas viszonyban állt a varsói rendőrfőnökkel, ma nagyon élénken tárgyalták.

Ma délelőtt tíz órakor — mint Krakkóból jelentik — Leviczki lakásán megtartották a helyszíni szemlét, melyen a törvényszék tagjain és az esküdteken kívül lövészet szakértők és a sajtó három képviselője vettek részt. Régi, romladozó ház az, amelyben Leviczki lakott. A lakás és az iroda az első emeleten van; az irodának használt szobába egy kis kabinet nyílik, melyet Leviczki társalgónak használt. A hálószobában az elhunyt ügyvéd modellirozott mellszobrára ötlik a belépő szemébe. A konyhában a legnagyobb rendtelenség uralkodik. A tűzhelyen, amelyben Borowska asszony leveleit elégette, fazekak állanak, a falakon konyhaeszközök lógnak, melyeket, mivel azokat már régóta nem használták, vastag porréteg lepett be. Iratok hevernek mindenfelé. Az egyik sarokban nagyobb, kemény papirossal letakart köteg. Ezen a helyen állítólag vérvnyomokat találtak. A hálószoba tágas helyiség, melynek falai derékszögben futnak össze. A vetett ágygyal szemben pamlag áll, a fal mellett szekrények. A hálószoba közepén áll a zongora, mellette egy szék, melyen Leviczki ruhái ugyanazon állapotban hevernek, amint azokat a gyilkosság után megtalálták. Leviczki holtteste a pamlag és a zongora között, fejjel a pamlag felé feküdt. A feje egy divánpárnán feküdt, ez alatt egy ágypárna volt, melyen szintén vérvnyomok látszottak. Az egyik szekrény mögött is van egy hely, melyen állítólag elmosott vérvnyomokat találtak.

Délután fél négy órakor folytatták a tárgyalást. Kihallgatták a törvényszéki szakértőket, akik kijelentették, hogy a vádlott tárgyalásra képes és egészségi állapotát a tárgyalás nem veszélyezteti. A vádlottat *hisztérikus személynek* mondják, aki azonban *nem elmebeteg* és nem valószínű, hogy az eset történetekor nem lett volna szellemi képességének teljes birtokában. Leviczki haláláról azt mondják, hogy sem ruháin, sem testén nem voltak ugyan olyan nyomok, melyekből gyilkosságra lehetne következtetni, de a halál lehetett úgy gyilkosságnak, mint öngyilkosságnak következménye. A közvetlen ok agygyomlás volt.

A tárgyalást holnap folytatják és pénteken valószínűleg befejezik a bizonyítási eljárást.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi polgári jótékony nőegylet e hó 24-én tartotta választmányi ülését, melyben elhatározta, hogy a 2-ik tea-délutánt február hó 2-án tartja meg a Központi szálló télikertjében. Miután a tombolával járó időelőtti asztalbontás a tea-délutánok hagyományos kedélyességét zavarja, az egyesület tombola helyett az összes jelenlévők között 20 értékes iparművészeti tárgyat sorsol ki olyformán, hogy a számmal ellátott belépőjegy egyáltalán sorsjegy számul is szolgál. Ezen választmányi ülésen elhatározott továbbá, hogy a sajtó iránti halálát lerovandó, Tiszti Lajos alapítványához 200 koronával jár. Néhai Vörös Vidorné védelem helyett Tagányi Gusztávnál, az egyesületnek egyik buzgó tagjával töltötte be; köszönettel tudomásul vette, hogy Unger Mór zenetanár az egyesület pénztára javára f. évi február hó 13-án növendékeivel hangversenyt

rendez; végül elhatározta, miszerint felkéri a tea-délutánon megjelenő hölgyközönséget, hogy azon a leggyeszerűbb utcai toalett-ben megjelenjen sziveskedjenek.

Különös válópörök.

Tárgyalások az aradi törvényszéken.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 26.

A törvényszéki palota első emeletén, nem nagy forgalmu részen van az a terem, ahol díszkrét ügyeket, családi természetű dolgokat tárgyal a bíróság. Regénybe való események története, tragédiák, összetört boldogságok panaszelevele fekszik itt néha garmadaszámra a zöld asztalon. Amit az élet elrontott, a sors elhibázott, a végzet téves utra irányított, a bírói bölcseségnek kell helyreállítani.

Itt van mindjárt egy szomorú asszony, Rubos Árpádné, aki fájdalmas hangú keresetben sirja el a bíróság előtt a maga életkeserveit. Válni akar a férjétől, az egykor jól ismert színésztől, aki letért a jó utról és nemcsak maga esett bünbe, de szegyenbe rántotta családját is. A mai békéltetési tárgyaláson, amelyen Rubos Árpád nem jelent meg, a bíró kötelességszerűen megkérdezte:

— Fentartja-e válókreszetét?

— Igen, — szolt halkán az asszony és két könyesepp bugygyant ki szemeiből. A fájdalmas, keserű érzés rezgett ki ebből az egy szavas válaszból.

— Irja alá a jegyzőkönyvet és elmehet. A bíróság egyelőre hat hónapra ágytól és asztaltól elfogja választani önöket.

— El vagyunk mi már választva — szolt az asszony — hiszen az uram a börtönben ül.

A következő válópör már megkacagtatta a bírakat, ügyvédeket, de még a teremszolgát is.

G. J.-né gyulavarsándi lakos külörjés ok miatt indított válópört a férje ellen.

— Négy hónapja, — írta a válókeresetben fél évvel ezelőtt — hogy férjhez mentem a nálam jóval idősebb G. J.-hoz. Nem tagadom tekintetes királyi törvényszék, hogy a házasságban nem találtam fel azt a boldogságot, amelyet reméltem. Sőt nem habozom kijelenteni azt sem, hogy magát a házasságot sem ismerem, mert hiszen még ma is leány vagyok. Ilyen körülmények között a házasságnak reám nézve értéke nincs és mivel a törvény nekem ilyen esetben jogot ad a házasság felbontását kérni, azt ezennel kérelem. Megjegyzem, hajlandó vagyok magamat orvosi vizsgálatnak is alávetni annak igazolására, hogy leány vagyok.

A mai tárgyaláson, amidőn a referens bíró előadta a szokatlan keresetet, megkérdezték az asszonytól:

— Hajlandó alávetni magát orvosi vizsgálatnak a kereset valódisága bizonyítása érdekében?

— Most már nem! — válaszolt az asszony. — Azóta változott a helyzet és én keresetemet is ezennel visszavonom.

A harmadik eset egy olyan válópör, ahol már másodszor válnak ugyanazok a házastársak. K. T. pécskai lakos és felesége indítottak egymás ellen kölcsönösen válópert házassági kötelék durva megsértése miatt. A perben az az érdekes, hogy a házastársak hat esztendővel ezelőtt törvényesen elváltak egymástól és közvetlenül a válás kimondása után nemsokára újból megesküdtek. Négy évig éltek együtt, de ugylátszik, a sors csakugyan nem szánta őket egymásnak, mert most újból válnak. A bíróság ki fogja mondani a válást.

A bizonytalanság napjai.

A politikai helyzet.

Távirati tudósítás.

Arad, január 26.

Khuen-Hédervány gróf bevárja a bizalmatlansági vita eredményét és azután Bécsbe utazik, hogy jelentést tegyen a helyzetről a királynak és intézkedjék a kultuszminiszteri tárca betöltése iránt.

A pártkörök teljesen csendesek. Mindössze a Justh-pártkörben volt élénkebb élet, ahová ma vonultak be a csatlakozó balpártiak. Délelőtt Tomasics Miklós volt horvát miniszter vezetése alatt a horvát pártok vezetői jártak a miniszterelnöknél. Ugy látszik, a miniszterelnök és a horvátok között közeledés történt.

Mai tudósításunk ez:

Andrássy beszéde Kassán.

Kassáról jelentik: Andrássy Gyula grófnak az idevaló lapokban közölt beszéde Kassa városában, amelynek Andrássy a képviselője, valósággal lesújtó hatást keltett. Éppen Abauj vármegye volt az, amely legjobban exponálta magát a nemzeti küzdelemben s a vármegye székházán márványtábla hirdeti a tisztviselők küzdelmének dicsőségét. A vármegye könyvet is iratott. A nemzeti küzdelem apológiáját íratta meg s természetesen babérlevelekkel a küzdelem vezérének, Andrássy Gyula grófnak fejét övezte. Mi lesz most a márványtáblával és mi lesz az apológiával?

Az új kultuszminiszter.

A kultusztárca megsokasodtak a jelöltek. Arról szó sem lehet, hogy Zichy János gróftól kinálnék meg, miután Zichy János a tárcát már ismételtén visszautasította. Három jelöltje van a tárcának, még pedig: Timon Ákos, Concha Győző és Rosner Ervin báró. Valószínű, hogy Rosner Ervin báró lesz a kultuszminiszter. Politikai körökben tegnap a fiúmai kormányzásra Semsey László gróftól emlegették.

A balpárt belépése a Justh-pártba.

Az országos balpárt tegnap hezott határozatának megfelelően ma este Szappanos István vezetése mellett bevonult a függetlenségi pártkör helyiségeibe, ahol nagy ovációval fogadták őket.

Szappanos István rövid beszédet intézett Justh Gyulához, aki válaszában kijelentette, nagy örömmel tölti el a balpárt belépésének ténye. Bajtársi szeretettel fogadják őket és reméli, a balpártnak soha sem lesz oka elhagyni a függetlenségi pártot.

Ezután Babocsay Sándor tartott beszédet, amelyben kijelentette, hogy az ő csapatuk néhány tagja egy egész hadsereg erejével bír és ezt a harci erejét a függetlenségi párt rendelkezésére bocsátja.

Justh, válaszolva Babocsay szavaira, reményének adott kifejezést, hogy az elveket, melyeknek szolgálatába állottak, diadalra fogják juttatni.

Elnapolás?

Már tegnap híre terjedt, hogy a kormány királyi kéziratral elnapolja a képviselőházat és a Házban is hitelt adtak e híresztelésnek. Egy hírlapíró fölvilágosításért Hédervány Károly gróf miniszterelnökhöz fordult, a ki erről és több más aktuális dolgokról a közetkező fölvilágosítást adta:

— Nincs szándékomban most a képviselőházat elnapolni. A vita a parlamentáris

színpadon folyik a képviselőházban és én meg akarom ismerni a pártok véleményét és mindazokét, a kik a politikai helyzetről nyilatkozni akarnak. Ezt a vitát sem megszakítani, sem a békés tárgyalásnak útját szegni nem akarom.

— Az eddigi eredményekkel különben meg vagyok elégedve. Andrássy Gyula gróf beszéde hozzájárult a helyzet tisztázásához. Tisza István gróf főrendiházi beszédén erős aggodalom nyilatkozott meg ugyan a választási reformmal szemben, de az én hitem és meggyőződés az, hogy ezt a reformot meg lehet csinálni a magyar nemzeti érdekek teljes megóvásáért. Nem félttem a reformtól a magyar szupremáciát és nem tartok a nemzetiségiaktól. Két év óta foglalkozom behatóan e kérdéssel és tanulmányaimból meritem meggyőződésemet. Sürgősen állítom össze most a hivatalos adatokat és minden jogos nemzeti érdek és szempont figyelembevételével készítem elő a javaslatot. Ha csalódnám abbeli hitemben, hogy a választási reformot nem lehet megalkotni az ezer éves magyar nemzet sérelme nélkül, akkor lesz bátorságom erről nyílt vallomást tenni. De ma még semmi okom sincsen hitemben kételkedni.

— A horvát dolgokról most még a nyilvánosságnak beszámolni nem óhajtok. Nem tartanám helyesnek és célravezető dolognak, ha most elébe vágnék az eseményeknek. Én megvárom a helyzet kialakulását Horvátországban és azután cselekszem. Csupán egy dolog bizonyos, hogy a magyar álláspontból engedni nem fogok.

Khuen és a nemzetiségek.

Arról a beszélgetésről, amelyet Khuen-Hédervány Károly gróf miniszterelnök Mihályi Tivadarral, a román nemzetiségi párt vezérével folytatott, igen érdekes részletek kerülnek nyilvánosságra. E hírek szerint Khuen gróf nem helyeselte a koalíció nemzetiségi politikáját és nem helyeselte azt sem, amelyet Tisza Kálmán inaugurált. Kijelentette, hogy a felség óhajtása, hogy a nemzetiségek a többi állampolgárokkal egyenlő elbánásban részesüljenek s azt a hitét fejezte ki, hogy a nemzetiségek panaszaán segíteni fog a választói jog kiterjesztése.

— A román nép dinasztikus, — jegyezte meg Mihályi. — De nem állok jót, hogy folytatva a mai rendszer, dinasztikus marad a jövőben is.

A miniszterelnök kijelentette, hogy semmi okuk a nemzetiségeknek nem lesz, hogy a jövőben is ne legyenek dinasztikusok.

Kényszer-egyesülés.

A budapesti függetlenségi és 48-as párt hivatalos lapja, a „Független Budapest”, a függetlenségi pártokat gyors egyesülésre riasztja s elmondván, hogy a fővárosi függetlenségi polgárság körében érzésben és gondolkodásban még nem történt szakadás, amely az országos pártot két táborra választotta, ekként fenyeget:

„Ennek a hangulatnak és meggyőződésnek a kifejezője lett az az értekezet, amelyet a budapesti függetlenségi pártkörök és szervezetek központjának: a budapesti függetlenségi pártnak ügyvezető elnöke, Plathy György dr. hívott össze e hó 27-ére, esütörtökre. Ezen az értekezleten a függetlenségi pártok és szervezetek kiküldöttai minden képviselői befolyás nélkül dönteni fognak a felett, hogy a budapesti függetlenségi körök és szervezetek követelik az országos függetlenségi pártok egyesülését, ezeket a pártszakadásban nem követi és a választásokon csakis oly jelöltet támogatnak, aki az egységes függetlenségi és 48-as párt hívének vallja magát. Erre az értekezletre a párt képviselőtagjai

nem hivatnak meg. Budapest független polgársága nem hajlandó a politikát egyes képviselők személyes ügyének tekinteni és ezért a képviselők vagy deferálnak a polgárság akaratának, vagy pedig tűrni lesznek kénytelenek, hogy a polgárságnak akarata szükség esetén az ő félretolásukkal is érvényesüljön."

A képviselőjelölt mint pénzgyáros.

Letartóztatott aradi szélhámos.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 26.

Ponta Péter aradi cipészlegény nem elégedett meg a kaptafa mellett szereshető dícsőséggel és vagyonnal. Hogy hírnévre és pénzre tegyen szert, a legkalandosabb vállalkozásokba bocsátkozott. Először politikai ambíciók győzték és ezért az 1905. évi képviseléválasztásoknál a kisjenői kerületben Lázár Zsóráddal szamben képviselőjelöltnek lépett föl szociáldemokrata lobogó alatt. Mandátumot természetesen nem kapott, de képviselőjelölti minőségében megismerkedett a kisjenői munkásokkal és azoknak vezetőjével, Nucz Mihály pártelnökkel.

Ezt az ismeretséget Ponta Péter fenntartotta akkor is, amikor a mandátumszerzés sikertelen kísérletei után más módokon akart zöld ágra vergődni. Különböző mezőgazdasági tervek főttek a fejében, mikor a múlt év szeptemberében újból Kisjenőn járt és az utcán találkozott Nucz Mihállyal.

— Hát bizony nehéz ez az élet! — panaszkodott Nucz.

— Bizony az nehéz — hagyta helyben Ponta. Azonban tudja mit, — folytatta kis gondolkodás után — én tudnám a módját, hogyan lehetne könnyebbé tenni ezt a cudar életet.

Nucz természetesen érdeklődni kezdett, mire Ponta titoktartás kötelezettsége mellett a következőket mondta elvtársának:

— Én az állami pénzverdének temesvári titkos fiókjában dolgozom. Itt papírpénzt is csinálunk és én, ha társul velem, szerzek magunknak annyi pénzt, amennyit akarunk. Én tudom a módját, hogyan lehet bankókat keríteni a pénzverdéből. Csakhogy ezek a bankók vadonat-ujak, ahogy a prés alól kikerülnek, ezeket tehát én Temesváron nem tudom elhelyezni, hanem felajánlok magának minden ezer koronáért háromezer korona papírpénzt. Ezen maga itt Aradmegyében könnyen tud adni és így mindketten pénzhez jutunk.

Az ajánlat tetszett Nucznak. Szövetkezett három rokonával, Nucz Mártonnal, Nucz Péterrel és Kuk Demeterrel — ez utóbbi kisjenői rendőr — és összeadtak kétezer koronát, hogy ezért Pontától hatezret kapjanak.

Ponta átvette a pénzt és bejelentette, hogy Temesvárra megy s onnan néhány héten belül elküldi a hateret koronát. Nucz Mihály és társai azonban hetekig, sőt hónapokig hiába sürgették Pontától a kincseket. Ponta eltűnt, Romániába ment és csak az év elején jött vissza Magyarországra. Nucz Mihály ekkor megtudva, hogy itthon van, felkereste és követelte a pénzt. Ponta, hogy megnyugtassa barátját, átadott neki öt darab új tizkoronás papírpénzt és azt mondta neki, hogy ossza ezt szét társai közt és adja tudtukra, hogy nemsokára többet is kapnak.

A kisjenői parasztek eleinte örültek, csak hogy már valami eredményt látnak. Talán ittás állapotban el is dícsékedtek a dologgal és így történhetett, hogy az a kisjenői esendőr-

ségnek is tudomására jutott. A esendőség megindította a nyomozást és kiderítette azt is, hogy Ponta nemsak a kisjenőiektől, de egy Vojteczki nevű temesvári embertől is kicsalt 800 koronát. Kupecz Márton őrmester megtudta azt is, hogy Ponta Budapesten van és onnan Romániába akar szökni. Tegnap táviratoztak a budapesti főkapitányagnak, amely le is tartóztatta Pontát, akit most Kisjenőre, onnan pedig az aradi törvényezék fogházába fognak kísélni. Ponta társai ellen szintén megindítják az eljárást.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Salomé, színmű. Buridán számára, vigjáték. Góth Sándor és G. Kertész Ella fellépésével. Bérletszünetben.)

Péntek: A tolvaj, színmű. Góth Sándor és G. Kertész Ella fellépésével. (Bérletszünetben.)

Szombat: Görög rabszolga, operetta. Új betanulással. (Bérlet.)

* A Góth-pár ügye. Góth Sándor és felesége, Kertész Ella ma este kezdték meg aradi vendégszereplésük második sorozatát. Ismeretes a közönség előtt az a nézeteltérés, amely a Góth-pár és a Vigszínház igazgatósága között felmerült és amely alkalmat adott, hogy az aradi közönség a kiváló fővárosi művészek játékában oly gyakran gyönyörködhesse. A Góth pár és a Vigszínház kölcsönös szerződés-szegés címén pört indítottak egymás ellen és most színházi körökben mindenütt nagy érdeklődéssel néznek a pör eredménye elé. Az Aradi Közlöny munkatársának alkalmá volt ez ügyben Góth Sándorral beszélgetni, aki ezeket mondta:

— Az én ügyemet a lapok a nyilvánosság számára letárgyalták. Még pedig olyan páratlan jóindulattal, hogy én azt soha életemben elfelejteni nem fogom. Álmodni sem mertem volna, hogy a sajtó ekkora szeretettel áll majd mellém, sőt elébem és hogy az én igazságos ügyemet bár, — de mégis csak egy ici-pici pontnak az ügyét ebben a nagy világtengerben, — megvédelmezze. S ebben az ügyben éppen ezért, — s a jóízűs nevében, — nem akarok továbbra is a nyilvánosság elé tolnakodni. Ez az egész história most már „res judicata“ a nyilvánosság számára s méltán esnek a reklámhajtás, tehát a legnagyobb izléstelenség gyanújába, ha ezzel az én magánügyemmel továbbra is zaklatnám a közönséget.

Egy budapesti estilap írja: Értesülésünk szerint a Vigszínház igazgatósága és a Góth-házaspár közti viszály ezidőszent már annyira elmérgesedett, hogy a békés kiegyenlítés reménye teljesen kizártnak tekinthető. Erre vall az a körülmény is, hogy a színház igazgatósága most ismét komoly tárgyalásokat folytat Góth Sándor szerepkörének betöltésére Csontos Gyulával, a Magyar Színház művészevel, akinek szerződését ezideig is csupán Beöthy László igazgató ellenkezése hátráltatta. A Vigszínház ezenkívül több jelesebb vidéki színészt felhívott avégből, hogy a Vigszínházban, esetleges szerződéses célból, vendégszerepeljen. Góthné Kertész Ella helyére pedig az igazgatóság már is tárgyal a vidéki színpad egyik kiváló művésznőjével.

* Betiltott szindarabok. Londoni távirat jelenti: Strauss Richard „Salomé“ című operáját, melyet a londoni Coventgarden-színházban kellett volna adni, a hatóság betiltotta. A szerző ugyan kijelentette, hogy a cenzor kívánságait, melyek a női főszerep egyes részére vonatkoznak, hajlandó teljesíteni, azonban a cenzor kijelentette, hogy sajnálatára még ekkor sem engedheti meg a darab előadását. — Pétervári

távirat jelenti: Andrejew Leonidnak, a híres orosz írónak új darabját, az „Anatheniá“-t e hó 22-én mutatták be Szentpéterváron. Az orosz népszövetség és egyéb reakcionárius körök hónapok óta hasztalan fáradoztak azon, hogy a darab betiltását kieszközöljék. A népszövetség Stolypin miniszterelnököt azzal fenyegette, ha a darabot nem tiltja be, egyenesen a cárhoz fognak fordulni. Moszkvában és más városokban sikerült is elérni a dráma betiltását, de a fővárosban napról-napra adják a szindarabot.

* Svárdström. A svéd csalogány, Svárdström Valborg asszony február hó harmadikán lép fel először a Faust-ban. Február ötödikén a világhírű művész a Mignon-ban énekel. A művésznővel az Operaház több tagja is vendégszerepelni fog.

* A világ első hegedűművésze Aradon. Isyev hegedűművész február hóban tartandó hangversenyének első hírére, már számosan előjegyezték a koncert-terem jegyeit Klein Mór kereskedő cégnél.

* Szerdán, folyó évi február 2-án este 8 órakor fog lezajlani a Fehér Kereszt-szálló emeleti díszteremében Szamosi Etza és Környei Béla magyar kir. operaházi művészek közreműködésével rendezett, eseményzámba menő hangverseny, melynek műsora várakozáson felül magas zenéi tudással van összeállítva. E hangverseny iránt oly nagy az érdeklődés, hogy jegyek már csak nagyon csekély számban kaphatók.

* Filharmoniai hangverseny. Földesy Arnoldnak a jan. 30-iki fellépte a III. filharmoniai hangversenyen párját ritkító érdeklődést keltett eddig is. A világhírű gordonkás, kit legutóbb is a budapesti filharmoniai hangversenyen való játékaért a budapesti sajtó osztatlan elismeréssel és magasztaló dícséretekkel halmozott el, az aradiaknak is be fogja bizonyítani, hogy méltó arra a hírnévre, melyet külföldi körutain szerzett. Kivüle három zenekari szám is szerepel a műsoron. Jegyek az első helyeken már alig vannak, a megmaradtak Scherhag és Fia cégnél (Minorita-palota) kaphatók.

* Capello Bianka. Az Uránia-színház klaszszikus látványosságot mutat be csütörtökön a közönségnek. Capello Bianka előkelő velencei nő, született 1548. körül, meghalt 1587. november 20-án. Szerelmi viszonyt kötve a firenzei születésű Bonaventuri Pietróval, vele Firenzébe szökött. Bonaventuri Medici Ferenc trónörökös és kormányzóval keresett és talált otalmat, aki viszont szenvedélyesen beleszeretett Biankába, mit Bonaventuri nem ellenezett. A herceg idővel elvesztette jegyesét, az osztrák Jankát, de Biankáról nem tudván lemondani, számára a Pitti-palota szomszédságában bérelt lakást. E szerelmi viszony még szorosabb lett, midőn Bonaventuri 1570-ben gyilkos kéz által elvesszett. Bianka mindent megtejt, hogy szeretője kegyét fokozza, viselős állapotot színelte és egy csempészett gyermekkel örvendeztette meg. A nagyhercegnő is szült fiút, de azóta folytonosan betegeskedvén, 1578. április 11-én meghalt. Bianka erre kivitte, hogy a nagyherceg vas június 5-én titkon egybekeljen, s öt naptörvényes gyermekeinek nevelőnőjét palotájába fogadta. Miután Ferenc a spanyol király jóváhagyását megnyerte, 1579. október 12-én ünneplésen egybekelt Biankával. Bianka ez időtől fogva nagy befolyást gyakorolt férjére, aki iránt hűséggel és szeretettel viseltetett. De a trón csempészett fiának nem biztosíthatta, azon volt tehát, hogy Medici bitorossal, a leendő trónörökösrel kibéküljön. A családi összejövétel nemsokára azután meg is történt. Néhány nap múlva azonban a nagyherceg is, Bianka is hirtelen megbetegedett és úgy szólván egyszerre meg is haltak. A közvélemény mérgezést gyanított és a mérgezéssel a bitorost gyanúsították, de valószínűbb, hogy a hercegi pár az őket régen győtrő láznak esett áldozatul. Ezt a történelmi drámát mutatja be páratlan kiállítású mozgófényképpel az Uránia.

Az üstökös a szinpadon

Kigunyolt világveszedelem.

Szegény Halley-féle üstökös! Ő sem került ki a sorsát! Még meg sem jelent és már végleg lejárta. Vége a tekintélynek, — mert szinpadra kerül. Amerikában egy darabot írtak, amelyben az üstökös a — fő hős.

De hát persze nehéz valami újat kitalálni. A fenyegető üstökösnek ilyenén kigunyolása sem új eszme.

Már 1681-ben, amikor egy üstökös ijesztgette a világot, hogy agyonzuzza, egy de Visé nevű újságíró szindarabot írt, amelyben szintén az üstökös bonyolítja az eseményeket. A csillagász leányába szerelmes egy fiatal ember; a tudós azonban a házasságról mit sem akar tudni, különben is őt most csak a közeledő, a világot elpusztító üstökös érdekli. Naphosszat ki sem mozdul a csillagdából és onnan figyeli az üstökösöt; ez alatt a fiatal szerelmes — megszökteti a leányt.

Az 1773-iki, majd az 1811-iki üstökösök szintén szinpadra kerültek. Különösen ez utóbbi hat francia írók serkentett darabírássra. *Barré, Radel* és *Desfontaines* közösen írtak egy darabot, amelynek tárgya a következő:

Harlekin szerelmes Colombinebe, de zsugori atyja ellenzi a házasságot. Ekkor Harlekin álöltözötben az üstökös kiküldöttjének adja ki magát és rájleszt az öregre, aki rémületében aztán reájuk adja áldását.

1837-ben ismét üstökös fenyegette végpusztulással a világot, természetesen, hogy a szindarabnak lett az okozója. A világpusztulás ugyan elmaradt, de a szindarabot előadták Párisban. *Dumersan* és *Honoré* írták. Arról szólt, hogy egy jámbor nyárspolgár szontul hisz a világ elpusztulásában. Rettentő aggodalmakban tölti unokahúgával, ennek nevelőjével és két barátjával az éjszakát. Mikor felvirrad, látják, hogy — élnek. De az utcában összedől egy ház. Most már azt hiszik, hogy csakugyan elpusztul a világ. Pompás az a jelenet, mikor az öt életben maradt elhatározza, hogy ők új társadalmat fognak alakítani és aztán kiosztják egymás között a szerepeket.

Mulatságos volt a „Revue“, amelyet *Dumanoir* és *Claireville* írtak 1843-ban. Akkor is üstökösöt jelöltek a csillagászok. Egy vakmerő francia azonban kapja magát és eléje utazik az üstökösnek egy légi-omnibuszon. Furcsábbnál-furcsább kalandokban van része; végre elhagyja az üstökösöt, de kicsikarja az ígéretet, hogy ha a világot össze is rombolja, Páris nem bántja. Az üstökös beleegyezik, de kiköti, hogy aztán megmutassák neki az összes párisi mulatókat. A vállalkozó francia ezt persze megígéri és az üstökös, mint békés honpolgár, Párisba jön és ott aztán mulat.

MULATSÁGOK.

(=) *Bikabál.* Egy kis farsangi adalék a mulatós vidékről, amely a kellemest igyekszik összekötni a hasznossal, ha egy kicsit furcsa formában is. Beküldötték nekünk ezt a báli meghívót:

„Simonyifalva község közbirtokossága 1910. évi január hó 23-án *Schenk Mihály* vendéglőjében zártkörű

bika-bálat

rendez, melyre kívül címzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a

rendezés.

Belépti díj személyenkint 60 fillér.

A tiszta jövedelem a tenyészapaállat tartási költségek fedezésére fog fordítani.”

(=) *Felülfizetések.* Az aradi áll. tanítóképző intézet ifjúságának 1910. évi január 16-án rendezett mulatságán felülfizetni szivesek voltak: *Farkas*

István 6 K, *Nesnera Aladár*, *Koch Mór*, *Kovács Vince*, *Lázár Gyula* 5-5 K, *Marczelly Kornél* 3 K, *Sászi Ignác* 2 K, *Strasser Károlyné* 1 K, *Odrai Antal* 6 K, *Schvarcz Zsigmond* 3 K, *Kovács Gyula* 1 K, *Kleer Ferenc* 2 K, *Zoltai Mátyás* 10 K, *Wagner Agoston* 3 K, *Pintér Lajos* 2 K, *Lapos János* 1 K, *Láng Mihály* 3 K, *Nagy Károly* 2 K, *Szöllősi István* 4 K, *Neuman Dániel* 10 K, *Parean János* 5 K, *Réth Viktory* 3 K, *Zajonskovsky János* 1 K, *Szentgyörgyi József* 6 K, *Bing János* 20 K, *Wagner János* 5 K, *Vargassy Árpád* 10 K, *Kindl Ede* 3 K, *Eus János* 3 K, *Becker Vendel* 5 K, *Müller J.* és fia 10 K, *Baki Károly* 2 K, *Hegyi Albert* 5 K, *Kristofcsák Gyula* 5 K, *Kirle Antal* 5 K, *Papp Ignác* 10 K, *Szendroy Mihály* 10 K, *Löwinger Miksa* 1 K, *Verbos Nándor* 10 K, *Jankó Gyula* 10 K, *Hecht dr.* 4 K, *Steiner Ferenc* 10 K, *Baador Irma* 2 K, *Valkányi Rezső dr.* 5 K, *Luca Lareán* 4 K, *Erdős Pál* 5 K, *Leichter Károly* 5 K, *Kubelka Nándor* 5 K, *Vadász Armand dr.* 5 K, *Sári Ferenc* 5 K, *Hönig A.* 5 K, *Löbl Gyula* 5 K, *Angel dr.* 5 K, *Keppich Gusztáv* 4 K, *Juhász Ferenc* 2 K, *Prokopetz J.* 5 K, *Kohn J.* 5 K. E felülfizetéseket az intézet ifjúsága köszönettel nyugtázza.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ *Harmincegy okirathamítás.* *Führer* *Simon* ügynök ellen 31 rendbeli magánokirathamítás és több rendbeli sikkasztás vétsége miatt emelt vádat az aradi ügyészség, azzal vádolva, hogy mint a *Hazai általános biztosító társaság* ügynöke 1900. május 1-től október 1-ig terjedő időben 31 hamis biztosítási ajánlatot és díjváltót készített és az összeg után járó jutalékokat felvette. *Szenes Mihály* aradi és *Bayer József* temesvári lakos ellen pedig ez ügyből kifolyólag, mint bünszegédek ellen emelt vádat. Az ügyben parasztok és kisgazdák vannak érdekelve. *Bittó József* elnöklete alatt ma kezdették meg a főtárgyalást, amelyen *Kovács József dr.* királyi ügyész képviseli a vádat. A három vádlott tagad, de a kihallgatott irászakértők ellenük vallottak. A tárgyalást holnap folytatják.

§ *A kiskoru fiu váltója.* Évekkel ezelőtt *Keckeméten* katonáskodott *G. B.* egy fővárosi nagykereskedő fia, mint közlegény. A jó módhoz szokott fiatal ember költéses életmódot folytatott s többször jutott pénzzavarba. Egy ízben, szintén pénzre lévén szüksége, felkereste *Weisz Izidor* keckeméti lakost s előadta neki, hogy kapitányának 2000 koronára volna szüksége s ezt ő akarja megszerezni, mert meg akarja nyerni a kapitány jóindulatát. *Weisz Izidor* hajlandó volt a 2000 koronát kölcsönözni az esetben, ha a 2000 koronás váltót a fiu édes apja is aláírja. Pár nap múlva a fiu el is hozta *Weisz Izidornak* a 2000 koronás váltót az ő és apja aláírásával s ugyanekkor *Weisz Izidor* a cég levélpapírosán *Budapest-ről* egy ajánlott levelet is kapott, a melyben az apja arról értesíti, hogy a 2000 koronás váltót ő írta alá és fiának bátran kiadhatja a pénzt. *Weisz Izidor* erre két tanu e'it leolvasta a 2000 koronát a fiatalember kezeihez. Mikor a váltó lejárt és peresítésre került a sor, a fiu kiskorusági kifogással élt, az apa pedig esküt tett arra, hogy a váltót és az ajánlott levelet nem írta alá. A hivatalból megindított bünygyi nyomozás során a fiu beismerte, hogy ugy a váltóra, mint a levélre ő hamisította az apja nevét, a hadbíróság azonban mindamellett, amint a Magyar Jogélet írja, felmentette a fiatalembert azzal a megokolással, hogy bünszelekmény nem forog feán, hanem csak könnyelmű adósságszinálás. G. időközben nagykoru lett és *Weisz* keresetet indított ellene a 2000 korona tőke és járulékal iránt azon az alapon, hogy a fiatalember a kiskoruságában elkövetett bünszelekmény által okozott kárt neki megtéríteni tartozik. A periratváltások befejezése után a budapesti törvényszék

most hozott ebben a perben ítéletet, amelylyel a felperest elutasította keresetével, mert a per adataival bizonyítva látja, hogy *Weisz Izidor* a kölcsönadás idején tudta, hogy *G.* kiskoru s így megtévesztve nem volt.

§ *Ítélet a fakerti zendülés ügyében.* Az aradi törvényszék büntető tanácsa *Köller János* táblabíró elnöklete alatt ma folytatta a tárgyalást a fakerti zendülés ügyében. A tanukihallgatásokat ma befejezték és este hét órakor ítéletre került a sor. A vádlottak közül a bíróság a *Csóke Ferenc* esendőr sérelmére elkövetett súlyos testi sértés miatt *Rippel Andrást*, *Jörger I. Jánost*, *Heim I. Ferencet*, *Werner Andrást*, *Heim II. Ferencet*, *Jörger II. Jánost* egy heti fegházra és további egy napi fegházra, átváltoztatható 10 korona pénzbüntetésre ítélte. *Marksteiner Pétert* és *Schleich Jakabot* hatóságelleni erőszak miatt három heti, illetőleg két heti fegházra ítélte és ebből az előzetes letartóztatással két hetet kitöltöttnek vett *Schleich Jakabot* tehát nyomban szabadon bocsátották. Hatóságelleni erőszak vétsége miatt még a következőket ítélte el a törvényszék: *Heim Józsefet* tíz napi, *Hoff Jakabot* tíz napi, *Zellner Pált* egy heti, *Lovász Miklóst* öt napi, a zendülés sebesültjeit: *Miklós Jakabot* és *Schleich Pétert* egy-egy napi, *Zohn Gáspár*, *Dörner János*, *Dörner József* és *Kaiser Jánost* öt-öt napi fegházra, *Tumele Mihályt* (fiatalkoru) dorgálásra ítélték. Felmentették: *Schwager I. Antalt*, *Stéger Pétert*, *Wunderlich Andrást*, *Sandt Mártont*, *Müller Ferencet*, *Freer Józsefet*, *Wallicsek Jánost*, *Henberger Pált*, *Höllich Ferencet* és *Schwager II. Antalt*. Az ítéletben az ügyész, a vádlottak és védők megnyugodtak. A vádlottakat *Szabó Frigyes dr.*, *Kelemen Gábor dr.*, — *Eles Béla* helyettese — és *Dani Pál dr.*, *Parecz Béla* helyettese védtek.

§ *A Giesshübli püre.* Érdekes ügy foglalkoztatta tegnap délelőtt a kolozsvári járásbíró-ságot. Egy külföldi asványviz vállalat tulajdonosa beperelte az Iparbank részvénytársaság két igazgatósági tagját védjegybitorlás eimén. A tegnapi tárgyalás során kimondotta a járásbíró-ság, hogy védjegybitorlás egyáltalában nem ferog fonn és így a vádlottak megbüntetéséről szó sem lehet. A pórt egyébként a leghiresebb ásványviz források tulajdonosa *Mattoni*, *Henrik* császári tanácsos indította *Osztián Olivér* és *Vályi Gábor dr.* nyug. egyetemi tanár ellen. *Mattoni*, a nires *Giesshübli* savanyuviz források tulajdonosa ugyanis kifogásolta, hogy a *Bor-pataki-borviz vállalatot* savanyuvizes üvegjein ez a fölírás szerénykedik apró betűkkel: „Magyar *Giesshübli*“. A baj tulajdonképen ott volt, hogy az Iparbank által kezelt, nagybányai borvizben erős konkurencsére talált a csehországi *Giesshübli-viz*. *Mattoni* képviselében *kisbaári Kiss Ferenc dr.* fővárosi ügyvéd jelent meg a tárgyaláson, míg *Osztiánékat* *Kuhn Ottó dr.* képviselte. *Kiss Ferenc* kifejtette, hogy a „*Giesshübli*“ szó a magyar védjegykönyvben a *Mattoni* javára van bejegyezve és így azt egyáltalában nem használhatják föl, még magyar fordításban sem. *Kuhn Ottó* ezzel szemben azt bizonyította, hogy a „*Magyar Giesshübli*“ fölírás egyenesen a megkülönböztetésre és nem megtévesztésre szolgál. Salamon járásbíró ugyanerre az álláspontra helyezkedett, mikor ítéletet hozott és fölmentette a vádlottakat. *Mattoni* képviselője megfölebbezte az ítéletet.

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZAMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — — — 451

Elvált asszonyok.

★

Statisztika került a kezembe, melyben a statisztikus urak a most lefolyt válóperek számadatait tüntették fel. Őszintén szólva, derék, testes számok voltak ezek, amelyek csak úgy dörögtek a maguk tiszteletreméltóságukban; de épp ily őszinteséggel meg kell vallanom, hogy minden szárazságuk mellett is, engem megmosolyogtattak ezek a szigorú numerusok.

A kétségtelenül komolyképű statisztikusok — ugyanis — jó szakácsok módjára, az eléggé száraz adathalmazt megfelelő lében tálalták fel, amelyben csak úgy ontották az erkölcsös frázisokat. Ellenállhatlanul komikus szomorúsággal nyöszörögnek az „erkölcs súlyedéséről”, mely már olyannyira mételyez, hogy a válóperek száma szemlátomást emelkedik és a házasságtörések száma egyre nagyobbodik.

Hát igen! A komoly képű statisztikus uraknak igazuk van, erkölcsi feljajdulásuknak azonban valami hibája van, mert a mind tömegesebbé váló válópereknek tán nem is annyira az „erkölcs súlyedése”, mint inkább a házasság erkölcstelensége az oka. Határozottan a forrongás, a kifejezés felé törekvő haladás átmeneti korát éljük, amelyben azonban még egyetlen irány sem jegecesedett ki. A mai kor a tisztas megélhetés terén még nem biztosít pozíciót a nőnek, mert ha a különböző társadalmi áramlatok egyrészt megtürik is már a férfiaknak szánt kenyérkereseti pályákon a nőket, természetesen, hogy másrészt védekeznie kell a nőemancipáció, a suffragettek kolerikus tulkapásai ellen.

A létért való örökös küzdelem azonban — amelynek ma már a nő is számottevő faktora — a házasság fogalmát teljesen megfosztotta a „szentség” jellegétől, izekre zuzta azt a hazug illúziót, hogy a „házasságok az égben kötöttek” és beállította oly közgazdasági tényezőnek a férjet, aki a nő birtoklása ellenében köteles eltartásáról gondoskodni. A másik oldalon állanak azok a házasságok, amelyeknél a nő a prima nox egy eléggé triviális anatómiai ténye által felszabadul a lányság erkölcsi kötelei alól, a férj pedig a hozomány kérdésének megoldásával biztosítja magának a megélhetését. Ily körülmények között aztán, amikor a házassági szerződés pontjaiban szinte ott lappang a házasságok titkos megegyezése a kölcsönös szabadság megővésére, valóban csak a beszáradt lelkű statisztikusok számára lehet csoda, ha a házasságot valahol törés éri.

A válóperek? ... Hát mondják olyat, amitől a statisztikusok elájulnak? Nos hát nem vagyok szám-moly, aki egy emberi mellkas percenkénti légzését is ki tudja fejezni numerusokban, de mérget merek venni rá, hogy a házasságtörések nagyrésze nem más, mint ut, eszköz arra, hogy a házasság valamelyike megszabaduljon társától. És hogy ez a szabaddulni vágyó legtöbb esetben a feleség, annak egyszerű magyarázata, hogy a férj, minden következmények nélkül őrizheti meg a házasság életben is a maga szabadságát, megőrizheti erkölcsi integritásának teljes épségben tartásával, míg a szabadság után vágyódó nőt megköti az erkölcs.

„A társadalom — ugymondják a statisztikusok — szinte kiközösíti a maga kebeléből az elvált asszonyt, mert elvesztette már leányága himporát és már nem is feleség. Olyan lény, mely felelősség nélküli éli le a maga életét. Felszabadult leányágával nem védi meg többé az erkölcs kötelező volta s így élete a legkülönbözőbb kombinációkra enged teret, a

melyek szinte visszariasztják a férfivilágot attól, hogy az elvált asszonyok soraiból vegyenek maguknak feleséget.”

... Ugylátszik, hogy a statisztikus urak, míg vak buzgalommal merültek bele a különböző számtömegekbe, nem vették észre, mint suhan el felettük az idő és most már begyepesedett lélekkel még ott élnek erkölcsi felfogásukkal a létűnt, levendula szagu századok gondolatvilágában. Valahogy szem elől tévesztik, hogy az „erkölcs” lassójával ma már nem lehet megfejtani a nő legintimerebb individuális jogait, hogy az a bizonyos, minden jogalap nélküli bíráskodási jogot arrogáló „társadalom” sem más, mint apró gyariorások és nagy gazságok utvesztőjében tévelygő emberek konglomeratuma, amelynek erkölcsi piedesztálja az embertársak apró hibáival van alátámasztva.

A nők, kiknek soraiban elég szép számmal vannak olyanok, akik a férj oldala mellett követnek el házasságtörést és kényelme-sebbnek tartják azt, hogy a délutáni randevun a szeretőjüket, este pedig a férjüket öleljék meg, a maguk lelkük mélyén érzik, hogy mennyire fölényesek az az asszony, aki nem csajja a férjét, de ha türethetlenné tartja mellette az életet, inkább elválnak s aztán szabad rendelkezéssel annak nyújtja a kezét, akinek akarja. De éppen, mert érzik az elvált asszony fölényét, kell, hogy ellenségévé váljanak, mert az asszony erkölcsi kérdésekben nagyon kényes — ha a külsőin megővéséről van szó.

... Hogy az elvált asszonyt nem lehet feleségül venni? Hat ezt már ki hitette el a statisztikusokkal? Hiszen abban a peroban, amint a házasság tényével a férj leszede az asszony leányágának himporát, tisztában vagyunk azzal, hogy nem vagyunk a nő első birtokosai és mégis a tisztelet minden cafrangjával és minden lelkiismereti furdalás nélkül elveszük feleségül — az özvegyeket! És az elvált asszony? Ugyanaz. Azzal a különbséggel, hogy volt férje nem a vadvirágos hant alatt, hanem esetleg egy orfeuménekessző karjaiban nyugszik! A törvényes elválás esetén azonban a tisztességen ezzel nem esik csorba. Éppen azért csak bánjunk eszünkkel azokkal a kövekkel, amelyeket az elvált asszonyok felé dobunk, mert lényükben sokkal több a tisztesség, mint a szeretőket tartó, férjes asszonyokban, akiket pedig megszoktunk becsülni.

A kérdés megoldása pedig nem a statisztika riasztó számaiban gyökerezik, hanem biztosítsunk a nőnek tisztességes megélhetést, munkát, becsületes kenyeret, hogy ne kelljen életfentartási ösztönből a házasság révébe eveznie, őrizzük meg a házasság erkölcsét, hogy az ne a hozományvadászok tanyája, hanem két egymásért epedő lény szerelmének tiszta, törvényes egyesülése legyen, aztán álljunk elő az erkölcsbíráskodás hétsziju korbácsával.

Hyer.

VÁROS ÉS MEGYE

A vágóhídi léghűtő. A városi építészeti bizottság ma délután Lócs Rezső gazdasági tanácsos elnöke alatt ülést tartott, melyen elhatározta, hogy a vágóhídi léghűtőre kiírja a tervpályázatot. A pályázat lejártának határidejét március 15-ére tűzték ki és a legalkalmasabb terv készítőjének jutó pályadíjat 300 koronában állapították meg. A feltételek szerint a léghűtőnek 227.000 koronánál nem szabad többé kerülnie.

Fechtig báró az alkohol örültje.

A törvényszéki orvosszakértők véleménye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 26

Néhány hónappal ezelőtt Fechtig Armand báró — az aradi szegényház lakója — elment Zerkovitz Rezsőhöz, a hegyaljai motoros vasut vezérigazgatójához, akitől valami segélyt akart kérni. Amidőn az elzúllott báró hosszabb ideig egyedül maradt Zerkovitz előszobájában, felhasználta az alkalmat és a vezérigazgatónak egy értékes ezüstfejű botját ellopta. Lopás miatt megindult ellene a bünygyi eljárás, amelynek során Bozóky büntető járásbíró Fechtig báró elmebeli állapotának megvizsgálását rendelte el. Auszterweil László dr. és Posgay István dr. törvényszéki orvosok most terjesztették be szakértői véleményüket, mely szerint Fechtig Armand báró alkoholos tébolyodottságban szenved. Az érdekes orvosszakértői vélemény főbb része ezeket tartalmazza:

Fechtig Ármánd báró 58 éves, középtermetű, elég jól fejlett, lesoványodott, koránál sokkal öregebbnek néz ki, elzúllott megjelenésű, bár kinézése és megjelenése, amióta a szegényházban tartózkodik és szeszes italt nem fogyaszt, javult, arcbőre rut, feketés színű, orrán és arcán a felületes érhálózat tágult, látói középtágak, egyformák és elég jól reagálnak, a kiöltött nyelv bevont, szélén fogbenyomatokat mutat s remeg, térdreflexei fokozottak, érlökése szaporább, dermatographia van jelen.

Hangulata emelkedett jókedvű, állandóan humoros, viccel, az alkoholisták humora konstatalható nála, sorsával megelégedett, jövőjével nem törődik, minden bánat és megilletődés nélkül dicsekszik, hogy családja egykor milyen vagyonos és hatalmas volt. Ismeretköre korának és foglalkozásának megfelelő, helyre, időre tájékozott, helyzetével, sorsával nem törődik, nem aggódik azon, hogy leányaival nem lehet együtt.

Vélemény: Fechtig Ármánd báró alkoholos tébolyodottságban szenved, tehát elmebeteg és így akaratának szabad elhatározási képességével nem bír. Büntette idején is már elmebeteg volt, úgy, hogy akkor sem birt akaratának szabad elhatározási képességével.

Az indokolásban a vádlott személyéről és családi viszonyainak ismertetéséről többi között ezeket mondják az orvosok:

Vádlott öröklésileg terhelt családból származik: anyja részeges volt, delirium tremensben halt el, pazarló nő volt, ő fecsérte el a vagyont, barátokat tartott el. Halála előtt elmebeteg lett. Apja nagybirtokos volt, őt falut vallhatott magának, májbajban halt el. Vádlott foglalkozása: eleinte főhadnagy volt, később a megyeről, majd a vasutnál szolgált. Évek óta iszákos, rendes foglalkozást nem üz, sokféle elcsavargott és koldulásból élt. A leg-erősebb gabonapálinkát iszik, akár 4-5 deci pálinkát is megiszik egyszerre. Nem régen hat hónapon át nem feküdt ágyban, hanem éjjelenként át korcsmákban tanyázott és ott széken ülve aludt.

Munkátlansága, miből való megélése nem aggasztja, gyermekeivel nem törődik, szóval nagy mérvű ethikai és erkölcsi defectus van jelen.

E vélemény alapján Fechtig ellen meg fogják szüntetni a büntető eljárást.

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 27-én az időjárás: elvételre csapadék.

— **Tábornokok a miniszterelnöknél.** Fővárosi tudósítónk jelenti, hogy a tábornoki kar tagjai holnap tisztelegnek *Khuen Héderváry* Károly gróf miniszterelnöknél.

— **A Marczali-ügy.** Budapesti tudósítónk jelenti: A budapesti tudományos egyetem bölcsészeti kara ma déli tizenkét óra után rendkívüli ülést tartott. Ennek az ülésnek egyetlen tárgya a Marczali—Singer-ügy volt. A tudományegyetem tanácsának tegnapi határozatával kapcsolatban, mely szerint megteszik a fegyelmet megelőző vizsgálatra szükséges intézkedéseket, a bölcsészeti kar szintén intézkedések megtételére jött össze. Az ülésen *Szinnyei* tanár ismertette a tényállást. Az értekezleten kimondották, minthogy a megvádolt tanár fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen és az egyetemi tanács respektálta kívánságát, a bölcsészeti kar mindaddig nem foglalkozik az ügygel, míg a vizsgálat befejezve nincs. Akkor lesz aktuális a sérelem megtorlása és tanártársuknak elégtétel adása is. Helyesléssel vette tudomásul a bölcsészeti kar, hogy az egyetem tanácsa Marczali nevében az Alkotmány és a három néppárti képviselő ellen a feljelentést beadta. Marczalit ma egyébként kedves meglepetésben részesítették hallgatói. Szobáját virágokkal díszítették fel és előadói asztalát fehér rózsákkal borították be.

— **A Pallavicini-hitbizomány.** Pallavicini Sándor őrgróf, mint szegedi tudósítónk táviratozza, közel százezer holdas pusztaszeri hitbizományi birtokát átíratta fiára, a huszonöt esztendősfő Alfonsz majoreszkóra. Kikötötte, hogy az év legnagyobb részét birtokán köteles tölteni, mert családja eddig Ausztriában élt.

— **Uj főispánok.** Hir szerint Pest vármegye főispánjává *Vojnics* István báró, Szolnokmegye főispánjává *Kiss* Ernő volt képviselő és Vas megye főispánjává *Zmertich* István, volt képviselő van kiszemelve.

— **Előadás a várban.** A helyőrség tiszti kaszinójában ma volt az első szokásos téli felolvasás. Ez alkalommal *Tedeschi* Lambert huszárfőhadnagy tartott érdekes előadást az új háboru-erődítési utasításokról. Beszédében azt fejtegette, hogy az új utasításban a hadművészet, mint minden művészet, a természetet követi és az ellenséges hatás előtti védelemre a mimikri-t inaugurálja. Az előadásban felhozta, mennyire szükséges az idegelernyesztő védelemben a tábori papok működése. A vallásnak az idegzet megnyugtató hatására célozva, Heine-re hivatkozott, aki azt mondta, hogy az opium és a vallás megnyugtató hatásában több összefüggés van, mint sokan hiszik. A végén szóvá tette, hogy az aránylag fiatal — átlag 26 éves — csapataink inkább a támadásra, mint a kiváló lelkiert követelő lehangelő védelemre alkalmasak. Schopenhauer véleményét hozta fel e tekintetben, hogy csak 30—40 év között nyeri el a férfi azon bátor, celtudatos és elszánt, nyugodt jellemvonásokat, melyek tulajdonképpen a harcost kell, hogy karakterizálják. A katonai szaktudással s mély lélektani ismerettel előadott értekezés osztatlan elismerésben részesült.

— **Az új üstökös Arad fölött.** Az új üstökös, amelyet a csillagászok egyelőre 1910 A-nak neveztek el, ma Aradon is látták. Az üstökös az égboltozat nyugati irányában jelent meg este hat óra körül és különösen a város határában az eső szünetelése után volt jól látható.

— **Ujtás az aradi gyorsvonatoknál.** Évek óta a legnagyobb panaszokra adott alkalmat az utazó közönség részéről a gyorsvonatoknak már szinte állandóvá vált késése. Különböző forgalmi zavarok és bonyodalmak keletkeztek ebből, mert a csatlakozásokat nem lehetett betartani. A budapest—aradi vonalon például a gyorsvonatok már hosszú idő óta nem a menetrend szerint érkeztek meg az állomásokra. *Hieronimi* Károly, az új kereskedelemügyi miniszter kutatva a baj okát, arra a meggyőződésre jutott, hogy a gyorsvonatokat annyira igénybe kellett venni, és annyi kocsit csatoltak egy-egy mozdony után, hogy képtelenség volt a régi mozdonyokkal a menetsebességet és menetidőt betartani. Ezen a rajon most úgy segített *Hieronimi*, hogy az erősen igénybevett vonalakon új rendszerű Compound-féle nagy mozdonyokat csatoltatott a gyorsvonatu kocsik elé. Ma este hozta Aradra a gyorsvonatot az első ilyen rendszerű mozdony és a vonat a legnagyobb pontossággal, minden késedelem nélkül érkezett. Az új mozdony, amelyet budapesti mozdonyvezető vezetett, holnap reggel megy vissza Arad felől Budapestre. Ugy látszik, hogy a kereskedelemügyi miniszternek ez az intézkedése meg fogja szüntetni a panaszos állapotokat.

— **Eljegyzés** *Seidner* Frigyes dr. ügyvéd, az aradi társadalom közkezdveltségű fiatal tagja, *Seidner* Bernát berzovai nagybirtokos fia, eljegyezte *Basch* Simon földbirtokos bájos és nagyműveltségű leányát, *Böskét*.

— **Kell Manó cég ajánlja kitünő minőségű harisnyáit és keztyűit.** Telefon szám 673. 652

— **Központi fűtés a színházban.** Az aradi Nemzeti Színházat — mint megirtuk — központi fűtésre alkalmas berendezésekkel szerelik fel. A város építészeti bizottsága mai ülésében állapította meg a pályázati hirdetmény feltételeit. A felszerelési munkálatoknak szeptemberig kell készre lenni.

— **Papirkosarak Arad utcáin.** A fa- és fémpapirkoskola ajánlatára elhatározta a városi tanács, hogy a közgyűlés kikérendő bejegyzésével a főbb utvonalakon dróthálókból készült papirkosarakat helyez el. A kosarakon tábla lesz, melynek felirata arra kéri a közönséget, hogy a tisztaság megőrzése céljából a papirhulladékokat a kosárba dobja.

— **A franciaországi áradások.** Párisból jelentik: A Szajna felső folyása vidékéről beérkezett jelentések szerint a kritikus időpont valószínűleg holnap áll be. A jelenlegi árvíz minden valószínűség szerint az 1902-ik évi árvíznél 25 centiméterrel magasabb lesz. A párisi „Chronik” egy másik árvízről emlékszik meg, amely nagyobb volt. Az Epernay melletti Saint Justból jelentik, hogy a Marne-Rhone csatorna töltése megszakadt. A helyzet aggasztó. Ruelleben (Charente-megye) erős földrázkódást éreztek, amely három másodpercig tartott.

Párisból jelenti egy későbbi távirat: A Szajna áradása mindjobban erősödik. A negyedik városrészben kiöntöttek a csatornák úgy, hogy a külügyminisztérium helyiségeinek egy részét ki kellett üríteni.

— **Meghívás.** Az aradi ipartestület előjárósága e hó 27-én, csütörtökön délután 6 órakor az ipartestület dísztermében volt elnökének, *Glück* Károlynak araképt leleplezi s ebből az alkalomból díszület tart. Ez ünnepségre Aradváros iparosait tisztelettel meghívja az ipartestület elnöksége.

— **A vetések és az időjárás.** Még csak tegnap irtunk a télnek teljes erővel való beköszöntéséről és ime ma már nyoma sincs a hidegnek, illetőleg a hónak, pedig amikor az időjárás tegnapelőtti változásáról beszámoltunk, a hideget erősen éreztük, ugyszintén havazott is. Szinte esodálatos, hogy az idén mily gyakran változik az idő. Ma még téli kép van előttünk, másnap már enyhe napot kapunk esőzessel és ugyanez többször ismétlődik. Közben még a nap is kisüt, úgy hogy azt mondhatjuk, az év mind a négy szaka szerepelt eddig. És e pontnál eljutottunk ahhoz, hogy az időjárás eddigi voltát szorosabb kapcsolatba hozzuk a vetésekkel. Az bizonyos, hogy ezideig fagy a vetéseket nem érte. Volt ugyan az utóbbi napokban egy kis fagy, ekkor azonban a földet hó borította, de amugy is olyan gyenge volt, hogy még ha védtelenül állottak volna a vetések, akkor sem okozhatott volna bajt. Más kérdés, hogy a bőséges csapadék milyen hatással lesz később a vetésekre? Mert, hogy most kedvező jelentések vannak forgalomban, ez mindenestre örvendetes, azonban még nem jelenti azt, hogy ezzel az idei termés sorsa eldőlt. Sok függ attól, milyen lesz a további időjárás.

— **Hogy kell adót fizetni?** Erről a fontos tárgyról tart előadást e hó 27-ikén, csütörtökön délután 5 órakor a kereskedelmi és iparkamara üléstermében *Figus* Albert alszámvevő, az Aradi Ház és Telektulajdonosok Szövetségének felkérésére. A szövetség ezuton is meghívja erre az előadásra összes tagjait, valamint a szövetségen kívül álló háziurakat is. Ez az előadás annak az előadásorozatnak második száma, amelyet az Aradi Ház- és Telektulajdonosok Szövetsége tagjai számára rendez.

— **Életunt hivatalnokok.** Budapestről jelentik: Sebő Zoltán 26 éves magánhivatalnok hozzártatózónak megírta egy levélben, hogy a Dunába öli magát és vasárnap óta eltűnt. — *Zubovics* Artur 38 éves joggyakornok Sarkantyus-utca 12. szám alatti lakásáról eltávozott és azóta eltűnt. Nem lehetetlen, hogy öngyilkosságot követett el.

— **Meghalt a cigányvajda.** A Temesmegyében kóborló cigányok öreg, őszszakállu vajdája, aki már hosszú esztendő óta összes kóborlásaikban vezérük volt, tegnap meghalt. Két évtizeden keresztül csatangolt szerteszét az egész Délvidéken *Bócz* György, a Faraóivadék koronázatlan királya. Éles esze, furfangja és ravaszága révén bizonyos tiszteletre tett szert övéi között. Mikor husz év előtt akkori vajdájuk meghalt, egyhangulag őt választották vezérükké. A civilizációval állandóan hadilábon állott és csak akkor jött vele közelebbi érintkezésbe, ha a rendőrséggel gyűlt meg a baja. Tegnap azután hirtelen meghalt. Halálát mintegy *harminc* fia, unokái és dédunokái gyászolják. Holtteste még a szabadfalui uton levő sátorában van, de az öreg dádek között már most megindult a versengés, hogy ki legyen *Bócz* György utódja a vajdaságban.

— **Levágta a felesége orrát.** Temesvárról írják: *Todoreszku* János rakovici földművesgazda nem jól élt a feleségével, akire állandóan féltékenykedett. Két nap előtt a brutális ember megkötözte az asszonyt, a földre teperte és vallatni kezdte, hogy kivel van szerelmi viszonya. A megkötött asszony nem felelt, mire *Todoreszku* kést szedett elő és a tehetetlen áldozatnak esett. Dühében levágta az orrát és az ajkát. A szerencsétlen asszonyt vérében eszméletlenül találták meg a szomszédok. A férj megszökött. A királyi ügyészség elrendelte a legszélesebb körben való nyomozását.

— Akinek meg kell halni. Temesvárról jelentik: Hat héttel ezelőtt önként akart megválni az élettől egy ötvenhat éves munkás, Kautzen Ferenc, a ki évek hosszú során át szolga volt a Csendes Jakab féle papirkereskedésben. A szorgalmas munkásnak semmi oka sem volt az öngyilkosságra és alighanem hirtelen elmezavarban követte el tettét. A szerencsétlen ember elvágta a gégéjét és életveszélyes sérülésével a városi kórházba szállították. Hat hétig ápolták a kórházban és már a javulás útján volt, de időközben elmebeli állapota annyira elborult, hogy köteleit erőszakkal le akarta tépni. „Nekem meg kell halnom” — hajtogatta egyre. Örült vágya tegnap este teljesedésbe ment. A szerencsétlenség sikerült köteleit letépni, a sebet felszakítani és ez halálát okozta.

— Jótékonycélu adományok. Az „Aradi Első Takarékpénztár” igazgatósága a közgyűlés által jótékony és közhasznú célra szánt összegeket a következőképen osztotta fel: gyoroki Andriényi Károly gyermekkórház felszerelése 500 kor., Aradi polgári jót. egyeslet 100 kor., Aradi polgári jót. nőegylet 100 kor., Aradi izr. jót. egyeslet 100 kor., Aradi polgári jót. nőegylet külön 100 kor., Aradi izr. jót. nőegylet 100 kor., Kőlcsey egyeslet könyvtár alap 100 kor., Ipartestület rok. alap 100 kor., Aradi népkönyha 100 kor., Aradi újságírók segítő alapja 100 kor., Szegény tan. seg. egyeslet 100 kor., Első aradi betegs. és tem. egyeslet 100 kor., Keresk. alkalm. seg. bizottsága 100 kor., Aradi ref. egyház szükségleteire 100 kor., Aradi ev. egyház templom alap 100 kor., Aradi képző- és iparműv. társ. 100 kor., Aradi filharmoniai egyesület 100 kor., Aradi fehér kereszt egyesület 100 kor., Aradi vörös kereszt egyeslet. (tűdöbet. rész.) 100 kor., Aradi vértanúk kivégzési helyének megv. 100 kor., Aradi vidéki tanító egyeslet 60 kor., Aradi ev. egyház szeg. tanulói 60 kor., Aradi főgm. és főreálisk. szeg. tan. 60 kor., Aradi Chewra Kadischa 60 kor., Aradi izr. kiházásító egyeslet 60 kor., Országos színész-egylet 60 kor., Aradi 48-as honvéd egyeslet 50 kor., Aradi szerb szeg. özv. alapja 50 kor., Aradi ker. könyvtár alap 50 kor., Fa- és fémipari szakisk. 50 kor., Polgári leányisk. segítő alap 50 kor., Áll. tanítóképző int. szeg. tan. seg. egyeslet 50 kor., I. Ferenc József tanítók háza 50 kor., Ségai iskola 50 kor., Erekllye muzeum 50 kor., Aradi állatvédő egyesület 50 kor., Aradi izr. fiúváház 50 kor., Arad város rendőrs. nyugd. egyeslet 50 kor., Aradi atletikai klub vándordíj 50 kor., Magy. vask. alk. nyugdíj egyeslet 50 kor., Aradi Máv. dalegylet 50 kor., Aradi építőiparos szövets. 50 kor., Aradi tan. test. seg. alapja 50 kor., Aradi Rákóczi társaság 50 kor., Aradi keresk. köre szaktanf. 50 kor., Gyermekfoglalkoztató intézet 40 kor., Aradi zenede 40 kor., Aradi fotoklub 40 kor., Kossuth Lajos bet. és tem. egyeslet 40 kor., Országos magyar iskola-egyesület aradi fiók 40 kor., Aradi felső keresk. isk. szeg. tan. seg. egyeslet 40 kor., Magyarádi községi iskola 40 kor., Mikalakai elemi iskola 40 kor., Magy. orsz. munk. rok. és nyugd. egylete 40 kor., Aradi pincérek seg. és elh. egylete 30 kor., Szentpéteri iskola napközi otthona 30 kor., Aradi első rózsaf. és öns. ipartárs. 30 kor., Boncesdi közs. iskola 30 kor., Aradi önkéntes tűzoltókar 30 kor., Aradi waggongyári dalkör 30 kor., Aradi román tan. seg. egylete 30 kor., Első iparos betegs. és tem. egyeslet 30 kor., Siketnéma iskola 30 kor., Aradi újtelepi közs. elemi fiúiskola 30 kor., Csutora-utcai áll. népiskola Arad 30 kor., „Kítartás páholy” antialkoholista 30 kor., Gizellatocai áll. népisk. Arad 30 kor., Erzsébet városrész napközi otthon 25 kor., Szeregyházai dülői áll. isk. Arad sz. t. 25 kor., Fűrj-utcai áll. isk. Arad 25 kor., Gáji önkéntes tűzoltó kar 20 kor., Aradi iparos ifjak önk. és betegs. egylete 20 kor., Aradi zsidó koma és gemiluth egyeslet 20 kor., Aradi kőműves m. önk. egylete 20 kor., Aradi magy. nyelv terj. egyeslet 20 kor., Aradi polg. betegs. és tem. egyeslet 20 kor., Aradi áll. munk. és betegs. egyeslet 20 kor., Aradi posta- és táv. tisztv. sport-egylete 20 kor.

— Keresnek egy házasságjédelgőt. A budapesti rendőrség keresi Schenkel Frigyes 20 éves asztalossegéjét, aki Vanczák Julia szakácsnőtől 270 koronáról szóló takarékkönyvet és ékszereket csalt ki házasságígérettel és megszökött.

— „The Hospital Gazette” angol orvosi szaklap a következőképen nyilatkozik: „A Ferencz József-keserűviz gazdagabb hashajtó sokban, mint bármely más ásványviz. Hatása minden esetben a legnagyobb mértékben kielégítő és sokkal izletesebb, mint a közönséges gyógyszer.” Ezért úgy hazánk, mint a külföld orvosi tekintélyei minden esetben, mikor betegeknek hashajtóra van szükségük, határozottan a valódi „Ferencz József”-keserűvizet rendelik.

— Elgázolt uriaszony. Budapesten a Károly körút 10. számú ház előtt egy kétfogatu magánkocsi, melynek bakján Nagy Ambrus ült, elgázolta Freund Sámuelné 64 éves magánzónót, aki súlyos sérüléseket szenvedett. A mentők lakására szállították.

— Adományok. I. Deutsch Mór a tulajdonában volt 2 drb. ös-zesen 360 korona névértékű kereskedelmi internátus kötvényt a testületnek ajándékozta. Az adományért ez uton is köszönetét fejezi ki Tedeschi Viktor, az aradi kereskedelmi testület elnöke.

Néhai özvegy Goldsehmiéd Mihályné ravatalára szánt koszorúmegváltás címén 385 korona folyt be Goldsehmiéd Mihályhoz. Ez összegből 185 koronát az aradi izr. népkönyhára, 200 koronát pedig az izr. leánykiházásító egyesületnek juttattak. Az adakozók a következők: Goldsehmiéd Miksa és neje adománya 40 K, Goldsehmiéd Sándor és neje adománya 40 K, Goldsehmiéd Célia és leánya adománya 30 K, Arnstein Gusztáv és neje adománya 20 K, Goldsehmiéd Mihály cég irodaszemélyzete 25 K, Fényes Soma dr. és neje adománya 20 K, özv. Klein Ignác és családja 10 K, Goldsehmiéd Jakab és családja Viuga 10 K, Mayer Ödön dr. és neje Gyulafehérvár 20 K, bervei Jónás Adolf Gyulafehérvár 40 K, bervei Jónás Gyula és neje Gyulafehérvár 20 K, bervei Jónás Dezső Gyulafehérvár 10 K, Fenyő dr. ezredorvos Szeged 20 K, Löwy-család Bécs 20 K, Herzl család Bécs 20 K, Klein Sándor és Rezső Bécs 40 K, összesen 385 K.

— Kossak osász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 261

— Január 31-én persaszőnyeg raktáromat felosztatom, addig a készletet minden elfogadható árban eladom. Schwarcz Zsigmond. 275.

— Lettár előtt mindennemű áruk mélyen leszállított árban lesznek eladva. Különösen női táskák, utazó-bőröndök s mindenféle pénz, szivar- és cigarettatárcák, utazó-készletek és színházi látások, stb. Hegedüs Gyula üzletében, Aradon, Andrassy-tér 15. 257.

— Szabó féle pármal lbolya szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes illata s bőrpuhító üdítő hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Ha igazán finom szappannal akar mosdani, felesleges, hogy drága külföldi szappant vegyen. Egy darab 70 fill., 3 drb. 2 kor. Készíti Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Kapható Aradon Vojtek és Weisz, Hánzu Nesztor és Hegedüs Gyula cégeknél. 268

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

SPORT.

+ Az aradi „Toldi” atletikai klub 1909. évi közgyűlését a közben jött akadályok miatt elhalasztotta és azt február hó 1-én este fél 8 órakor saját helyiségében, (Boeskey-téri izr. fiúiskola tornaterem) fogja megtartani. A t. tagoknak pontos megjelenését ez uton kéri az elnökség.

TARKASÁGOK.

(A színész játéka.) Az aradi színháznál a próbák alatt, szünetek közben vidám csevegés folyik. Akikre sokáig kerül a sor, azok lemennek a színház elé és ott trécselnek el az időt.

— Én nem tudom, hogy vagyok a jó szerepeimmel — mondta Várnai és nagyot fujt. — Engem a jó szerep még aludni se hagy.

— Hát ugyanezt mondhatom én is, — szölt Beregi. — Én, amikor a Taifun-ra készültem, még álomban is Tokeramóval bibelődtem. Hangosan felkiáltottam és nem egyszer arra ébredtem föl, hogy erős szivdobogást érzek: álomban is a haldoklási jelenetet játszottam.

— Bizony, — sóhajtozott Novák Irén — a jó színész még álomban is dolgozik.

— Ugy van, mi akkor is játszunk, mikor alszunk, — mondta Ditrói.

— Akkor ti egészen másképen tesztek, mint Boda, a tenorista — szölt közbe Szendrey.

— Hogyan?

— Hát úgy, hogy ti akkor is játszatok, amikor alusztok, Boda pedig akkor is alszik, amikor játszik.

(Az aruló rajz.) Pogonyi Nándor aradi királyi ügyész rendkívül sokoldalú férfi. Nemesak vádiratokat ír, hanem novellákat is, amelyekből már több kötete jelent meg. Amellett pedig csaknem a művészetig gyakorolja a rajzolás.

Ha kevésbé fontos ügyben tárgyal, a tanuk unalmas és jórészt egyforma vallomásának ideje alatt időöltésből lepingálja a vádlottat az íróasztalára szögezett papirosra. Az ügyésznek ez a rajzoló képessége ma két évi fegyházat hozott egy betörőnek.

Ma ugyanis egy vidéki betörő ügyében ítélkezett az aradi törvényszék. A tárgyaláson Pogonyi ügyész képviselte a vádat. Az elnök megkérdezte a vádlottól:

— Volt-e már büntetve?

— Soha.

— De én egy emlékszem, — mondta Pogonyi — hogy már volt szerencsém ehhez az emberhez.

— Tiltakozom az ilyen meggyanúsítás ellen, — mondta a védő — tessék megmondani pontosan, hogy miért lett volna büntetve a vádlott s ne méltóztassék csak úgy találmra meggyanúsítani.

Mint hogy a törvényszék nem tudta kinyomozni a vádlott illetőségi helyét s így nem lehetett beszerezni az erkölcsi bizonyítványát, amelyből kitűnt volna, hogy büntetett előéletű-e, tehát tovább folytatták a tárgyalást, a vádlottat pedig úgy kezelték, mint akinek egyetlen szeplőcske sincs a multján. Ennek persze a vádlott nagyon örült, mert akiről beigazolódik, hogy revott multu, azt még szigorubbán büntetik. Pogonyi azonban nem nyugodott. Ő emlékezett a vádlott arcára. Egy szabad félórája alatt neki fogott, hogy szokása szerint lepingálja az íróasztala papírjára a jellegzetes képű betörőt. Amint a papírok között kutat, egyszerre felderült az arca. Ott látta a vádlott kitűnően sikerült arcképét, amit ő rajzolt. Alatta ez a néhány szó: „1907. november 7. — hat hónapi börtön.”

— Ugy-e mondtam, hogy ismerem, — kiáltott örömmel az ügyész.

Smocking, frak, jaquet és szalon öltönyök készen és mérték szerint kifogástalan kivitelben.

NEUMANN M. ARAD
cs. és kir. udv. szállító
FÉRFI-, FIU- ÉS LEÁNYKA RUHA-
TELEPE.
209

A vádlott pedig most már kénytelen volt beismerni, hogy 1907-ben betörés miatt hat hónapi börtönt kapott. Erre aztán a törvényszék a visszaesés bűnösre 2 évi fegyházat mért. Targyalás végén csaknem síró hangon panaszkodott a betörő:

— Ilyen pechem van nekem; nemcsak szóval fest le az ügyész ur a vádbeszédben, hanem még a ceruzájával is!

(Egy kis tévedés.) Hü korpék a mai politikai életrel. A budapesti telefon megszólal és az aradi szerkesztőségben buzgón jegyeznek:

— Gazember, ripők, akasztófára való ...

A budapesti tudósító nagyot lélezkedik és tovább harsogja:

— Csirkefogó, héhér, piszkos, becsületrabló, betörő ...

A telefonos kisasszony itt közbeszól:

— Pardon, urak, ha így folytatják, kénytelen leszek a kapcsolást megszüntetni. A telefonszabályok szerint tilos ennyire gyalázó és szemérmesítő kifejezéseket használni, tehát tessék más hangon beszélni. Nem szép az, hogy ilyen otromba szavakkal támadnak egymásra; hiszen önök kollégák.

— Pardon, nagysád, — szól ekkor a budapesti tudósító. — Ön téved. Mi nem egymást szidjuk, hanem én csak a magyar képviselőházi tudósítást olvasom föl a kollégámnak.

A kis gyermek ELPUSZTUL?

Adjon neki SCOTT-féle csukamájolaj Emulsiót és örömmel fogja tapasztalni, hogy állapota azonnal jobbra fordul, hogy csakhamar fejlődésnek indul és jókedvűvé válik.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halast — kérjük nyíltan megnevezni.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

már gyakran visszazólitotta szüleiknek szeretett gyermeküket a halál kapujától.

A SCOTT-féle EMULSIÓ

a legkiválóbb, egy tisztaság, valamint az emészthetőség és gyors hatás tekintetében. 5741/8

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktársaság.

Távirati tudósítás.

Budapest, január 26.

Kínálat korlátolt, vételkedv gyenge, 2000 mm. tartott. Amerika 1/2 el magasabb.

As árak 50 kilométerenként számítva:

	Déli számla	2 órai számla
Tengeri 1910. májusra	6.73—6.74	6.73—6.74
Buza 1910. áprillisa	14.29—14.30	14.30—14.31
Zab 1910. áprillisa	7.63—7.64	7.62—7.63
Rozs 1910. áprillisa	9.86—9.87	9.88—9.89
Buza 1910. októberre	12.00—12.01	12.01—12.02
Buza 1910. májusra	13.96—13.97	13.95—13.96
Rozs 1910. októberre	8.99—9.—	8.97—8.98

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ... — — — — 673.75

Allamvasút — — — — — 757.50

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Máró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. január 27-én, csütörtök:

1. A futár. Dráma. — 2. Cigányélet. Látványosság. — 3. Pali mindent akar tudni. Humoros. — 4. A Fucino folyam vidéke. Látványosság. — 5. Egy örült kalandja. Humoros. — 6. Modern bűvészet. Látványosság. — 7. Capello Bianka. Történelmi dráma.

Előadások délután 5 órától kezdve.

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó
vizek királya, bór- és dús
lithion-tartalmu ásványvíz.

Igazgatóház: Budapest, IV. Ferencz József-rakpart 22.
Külfelkötés: EPERJES.

Főelárúsítók Aradon: Dür Gusztáv, a városházzal szemben, telefon 118. Nagy Farkas, telefon 268. Fejér Gyula, telefon 71. sz. 281

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1910. évi január hó 27-én:

Bérletszűnet. Bérletszűnet.
G. Kertész Ella és Góth Sándor vendégfel-
léptével:

Salome.

Színmű 1 felvonásban. Irta: Wilde Oszkár. Fordította:
Sziro Gyula. Zenéjét szerette: Kón László.

SZEMÉLYEK:

Herodes	Kosztler Ede.	Jochanan	Góth Sándor.
Herodias, n. je Follinusné E.	Kapitány	Beregi S.	
Salome, leánya G. Kertész E.	Árpád	Delly Lajos.	
Tigellinus	Belinszky.	Zsidó	Polgár S.

Ezt követi:

Buridán számars.

Vígjáték 3 felvonásban Irta: R. de Flers és G. A. de
Caillavet Fordította: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Lucien	Szendrey M.	Jean	Bánhidy.
Georges	Góth Sándor.	Michelin	Harmath J.
Morange	Ditrói Mór.	Vivette	Novák Irén.
Adolphe	Várnay Jenő.	Fernande	Kun Irén.
Girard	Szabó Lajos.	Odette	Zalai Margit.

Kezdete este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.

Mély köszönetemet

nyilvánítom sógornóm özv. Rác Ferencné,
az egész család és a magam részéről meg-
boldogult

Rác Ferenc

végzettségén megjelent tisztviselő urak,
kartársak, jóbarátok és ösmerősöknek, kik
is véghetetlen fájdalomukat ezáltal enyhít-
tették.

Arad, 1910. január 25.

Rác Márton.

Varga Imre ur

temetkezési vállalkozónak előismerésemet
nyilvánítom a szelíd ár ellenében teljesít-
ett figyelmes ellátásért.

Arad, 1910. január 25.

817

Rác Márton.

Ósidoctól fogva szappannal tisztítjuk a ruhán esett foltot, szappannal tartjuk tisztán testünket: szappan a legjobb szer a fog és szájmossa is a modern orvosi tudomány legújabb tanítása szerint. Érthető tehát Sztraka Menthol fogszappanjának közkedveltsége, mely az iny nem marja, mégis erősen disinficiál, habja nem undorító, sőt ellenkezőleg, tartósan üdítő hatása eljut a fogközök legelrejtettebb zugába is. E szappannak köszönhetjük, hogy kellemetlen szájszag, s fogak romlása nincs többé. Ára gyógytárakban 1 kor. Kapható: gutori Földes Kelemen ur gyógyszerárán, valamint Vojtek és Weisz urak droguériájában, Aradon. 12

MOLLY!

STÖRK-YÉDYER

MOLLY
KÉZFINOMÍTÓ

3 NAP ALATT!

bársonypuha és habfehér keze lesz, ha a „MOLLY” kézfinomítót használja. ::

Előkészítő vegyészek és kozmetikusok igazolják, **MOLLY** kézfinomító a jelenlegi kor legelőkeltebb középülő szere. Egy üveg ára 1 korona.

Főraktár és szétküldés:
HÁNZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria

ARAD, Weitzer János-utca 2. sz.

Feltűnő olcsóságok.

MAUTHNER R.,

olcsó áruháza Hunyadi-utca 1. sz.
Blous selymek, taftok, Povyva, csipkekelmék, szallagok, csipkék 3 krajcártól kezdve.
Nagy választék angol férfi szövetekben, vászon és asztalneműekben

A mostoha üzletmenetel miatt alkalmam volt az alant elősorolt árukat pottom árért beszerezni és ezeket a nagyérdemű közönség rendelkezésére bocsájtani feltűnő olcsó árban.

Uj üzlet!

a törvényszékkel szemben,
(a Lutheránus palotában.)
Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a mai kornak megfelelő fűszer-üzletet és vendéglőt nyitottam. Együttal értesitem a t. ügyvédi kart, hogy üzletemben tartok mindenféle bélyegeket. A legjobb fűszerneműek állandóan készletben vannak. Vendéglőmben jó italokat tartok, kitűnő magyar konyhával. Abonensek is elfogadtatnak. — Pontos kiszolgálás! — Nagybecsű pártfogását kérve, vagyok tisztelettel 819

Szferle Ágoston.

1909 V. 913/80. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1909. V. 3095/1. számú végzése által Mandl Mór pancsovai lakos végrehajtató javára 300 kor. tőke és járulékai erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag lefoglalt és 1185 koronára becsült butorok és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínen vagyis Aradon, Aulich Lajos-u. 2. sz. a. leendő eszközlésére 1910. évi január hó 31. napjának d. u. 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érin-

tett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon 1910. évi január hó 16-ik napján.

Györfly Arnold,
bíróági végrehajtó.

812

807—1909. kh.

Hirdetmény.

Vlath István ácsmester aradi lakos Lövész-utca 5/b. sz. a. telkén egy motorerővel hajtott fa-árúkesztő műhely felállítására telepengedély iránt folyamodván, az 1884. évi XVII. t.-c. 27. §-a ér-

telmében a telep helyszíni tárgyalásra határidőül folyó évi február hó 10-én d. e. 11 órájára kitűzetik, a melyre az érdekeltek ezton is meghivatnak.

Arad, 1910. január hó 17-én.

Sarlot,
főkapitány

824

A kisjenői uri Cassinóba

vendéglős kerestetik.

Értekezhetni Sisák Gyula tükárral, Kisjenőn. 814

Uj sajt, vaj, és csemege üzlet!

Ajánlom az igen tisztelt uriközönség szives figyelmébe Weitzer János utca, uj leányiskola épületben megnyílt sajt és delicatesse üzletemet, hol mindennemű sajtok, halneműek és csemege olajokat nagyban és kicsinyben, ugyszintén bor-, pezsgő, cognac, liquerök és mindennemű finomabb palinka féleket eredeti dugaszolt üvegekben állandóan raktáron tartok, legfinomabb minőségekben, legjutányosabb árak mellett. 789

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Szives pártfogást kérek, kitűnő tisztelettel

Schultz Lajos, csemege kerekedő

Kivánatra árjegyzéket díjtalanul szolgálók.

Telefon szám: 733.

Telefon szám 151.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Nagy könyvkötészet.

Bettömötté.

Ártéka
minden berendezett és a mai kor igényeinek teljesen megfelelően felszerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyomtatási munkák gyorsan, pontosan és a legmodernebb kivitelben jutányos árban készíttetnek el.

Eljegyzési és esküvői kártyák, pontos és csinos kivitelben ..

Aradi Közlöny
a legnagyobb és legelterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:
1 évre 24 korona.
1 hóra 2 korona.

Vidéken:
1 évre 28 korona.
1 hóra 2 kor. 40 f.

Előfizetési telefon 837.
Kiadóhivatal . . . 161.

Könyvek

Levelezési papírok

Könyvek

Halóti jegyek

Levelezési papírok

Könyvek

Levelezési papírok

Könyvek

Levelezési papírok

Könyvek

APRÓ HIRDETÉSEK.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstnemleket kiváltak és veszek. Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 508

Ismeretlen ismerős!

Címét nem tudom, személyes ismeretség hogy lehetséges? 821

Budapesti mérnök!

csinos urileánynyal szórakozni óhajt. Péntek vagy szombat esti találkozás megjelölésével „Express” jelige alatt levelek kiadóba kéretnek. 815

Álalkalmi vétei!

Egy teljes előnyomda felszerelés, kb. 800 drb. monogramm, korona, betű, körzet és díszítés igen olcsón eladó. Cím a kiadóban. 823

Kifünő világosi hegyibor

Hterenként 26 kr.-ért és óborok legjutányosabb áron kaphatók Poppé Sándornál Aulich Lajos-utca 8/a. 459

Grosz József

sütődéje Pécskán hasznóbérbe kiadó, betegség miatt. 785

Koszt, lakás

jutányos árban kapható. Cím a kiadóban. 825

4 szobás

modern lakás, villanyvilágítással és minden hozzátartozóval együtt május 1-re kiadó, Magyar-utca 13. szám. — Ugyanott egy egész új íróasztal azonnal eladó. 816

Megvételre

használt, de jó karban levő, jó hangu pedálos cimbalmot keresek. Cím a kiadóhivatalban. 818

Régiségeket keres

legmagasabb árak mellett Piek Adolf, a Monarchia első régiségkereskedője Budapest. Egyetem-utca II sz.

Üzleti könyvek,

gyári raktára. Képes levelező-lapok csaknem félárban. Rongált dobozu levélpapírok, farsangi jux-cikkek és álarok legnagyobb választéka. Legújabb társasjátékok. A kölcsönkönyvtár 275 oldalas új magyar jegyzéke megjelent. 90,000 kötetes kölcsönkönyvtár. 30,000 kötetes zenemű kölcsönző intézet. Nagyválasztéku antiquarium. — Kerpetz Izsó, könyv és papirkereskedése Aradon Andrassy-tér 20 sz. Telefon 885. 525

Házhoz szállítjuk

10 perccel a vonat érkezése után az összes fővárosi napilapokat, élc és szépirodalmi ujságokat. Előfizetéseket eredeti árban elfogadunk a lapokhoz járó összes kedvezményekkel (könyvajándék, naptár, stb. Ingusz I. és Fia ujságvállalata Arad, Andrassy-tér 16. 671

Két szobás lakás

összes mellékhelyiséggel magányos ur részére május 1-ére kerestetik. Ajánlatok A-B. kiadóba. 786

Egy jó forgalmu

korcsmai üzlet más vállalat miatt azonnal átadó. Bővebbet Radnai-ut 16. szám 800

Főtéri bolt kiadó

Andrassy-tér 8. számu házban. Bővebb felvilágosítást ad az Aradi Közlöny kiadóhivatala.

Modern

földszinti v. első emeleti uri lakás kerestetik a főtéren vagy annak közvetlen közelében. A lakás 4-5 szoba, előszoba, fürdőszoba és megfelelő mellékhelyiségekből állhat. Ajánlatokat lakás jelisével a kiadóhivatal továbbít. 487

110.000 kötetes

kölcsönkönyvtár havi bérlete 1 K. 20 fill. vagy kötetenként 8 f. Összes divatlapokat, folyóiratokat és Tolnai világlapját hához szállítja: Krausz Paulin könyv- és papirkereskedése. 511

Fiatal rövidáru segédek

felvétetnek Kell Manó cégnél. Értekezhetni 12-től 1-ig. 771

Fűszerkereskedő segéd.

Helybeli fűszerkereskedésbe egy ügyes, jó modoru szakember segédnek kerestetik. Cím megtudható a kiadóhivatalban. 807

Telefon 348.

Husserl Manó bádigos vízvezeték szerelő.

Javitások 161

olcsón és gyorsan. Arad, Szt. Pál-utca 11.

Használt

Ólom megvételre kerestetik

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár

részvénytársaság

XX-ik rendes közgyűlését

1910. évi február hó 13-án d. e. 11 órakor

Aradon, saját helyiségében fogja megtartani.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság, választmány és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal s az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megszavazása.
2. Egy igazgatósági tag választása. 811
3. A részvényesek netaláni indítványai.

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 52. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább három hóval nevére iratott, s a közgyűlést megelőző nap délelőtt 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókjintézetinél Makón Pécskán és Nagyszentmiklóson még le nem járt szelvényeivel együtt, letétetett.

Aradon, 1910. január 26-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága.